Масса а мехкашкара пролетараш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областени Грозненски городской комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди 21 СЕНТЯБРЬ № 76 (2285) 1958 шу

Мах 20 кеп.

КхоалагIа спутник Лаьттана гонахьа кхестарах

20 сентябре Iуйрийна 6 сахьат даьлча говзалца хьаьь кхоалагIа спутник Лаьттана гонахь 1748 го баьккха яьннай. 22 сентябре морхаш йоацаш ха хуле спутник бIарга йов йиш я Iуйрийна малх хьалбалалехьа къилбаседен шоралах 42 градусагара 53 градусага кхаччалца, хIаьта малх чубизачул тIехьагIа къулбехьен шоралах 60 градусагара 65 градусага кхаччалца.

Ракета-носитель бIарга йов йиш я малх хьалбалалехьа къилбаседен шоралах 52 — гара 60 градусага кхаччалцеи малх чубизачул тIехьагIа къулбехьен шоралах 60—гара 65 градусага кхачалцеи.

(ТАСС).

ССКП НОХЧ-ГIАЛГIАИ ОБКОМА IV ПЛЕНУМАХ БОЛА ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

19-ча сентябре хилар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома IV Пленум. Пленумо ер дешаш дийцар:

1. ССКП ЦК сентябрьски Пленума итогехи аргIан йоацача ССКП XXI съездага кийчо ярна республикан партийни организацен декхарехи.

2. АргIан йоаца VII Нохч-ГIалгIай областан партийни конференци гулъярах.

Хьалхара дош дувцаш доклад йир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. **Яковлевс А. И.**

Доклад ювцаш дакъа лаьцар: н.н. **Чадов Б. С.** — ССКП Сунженски райкома секретарь. **Апряткина С. С.** — Нохч-ГIалгIай совнархоза председатела заместитель. **Симарзина В. С.** — ССКП Грозненски горкома секретарь. **Бучановс А. В.** — «Красни молот» завода электросварщик. **Шотаевс М. Ш.** — Курчалоевски райисполкома председатель. **Сидельниковс С. С.** — профсоюзий областан совета председатель **Сайкос Б. Ф.** — ССКП обкома секретарь. **Коноваловс П. П.** — ССКП Надтеречни райкома секретарь. **Висаитовс А. В.** — республикан моттигерча промышленностан министр. **Алмазовс И. А.** — Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель. **Голубовскес В. В.** — комсомола обкома секретарь. **Сагаевс Ш. С.** — ССКП обкома секретарь. **Межидовс Г. Э.** — ССКП Ножай-Юртовски райкома секретарь. **Симоновс П. В.** — ССКП ЦК инспектор. **Гайрбековс М. Г.** — Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатель.

Хьалхарча дешах йола отчет кепа теха хургья «Сердало» аргIан номер тIа.

ШоллагIча дешах пленумо ер соцам бир:

АргIан йоаца VII Нохч-ГIалгIай областан партийни конференци 1958 шера 23 декабре ер повестка а йолаш гулъе:

1. 1959—1965 ш.ш. СССР халкъа боахам дегIабарах йолча контрольни цифрех нов. Хрущева Н. С. доклада тезисаш;

Докладчикал чIоагIвир ССКП обкома хьалхара секретарь нов. Яковлев А. И.

2. ССКП XXI съезда делегаташ харжар.

VII областен партийни конференце укх боарамах викалаш бохийтилга чIоагIдир: ССКП 40 члена решающи голос йола цхьа делегати партен члений 40 кандидата совещательни голос йола цхьа делегати.

VII областан партийни конференце бахийта делегаташ хорж ССКП Уставо маяхха къайлагIа кхадж а тоссаш районни партийни конференцешкеи, районни партийни собранешкеи, Малгобекски городской партийни конференцеи.

Отчетно-хоржама партийни собрани

Iалаьмате чIоагIа къахьегамани политически хьинар айдарца жоп делар советски халкъо ССКП аргIан йоаца XXI съезд гулъе аьнна Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Пленумо яьча решенена. Социалистически экономика, культура, халкъа вахара хьал кхы а чIоагIагIа тоадергдолаш съезда оттаергйола йоккха программа патриотически уйланца кхоачашъе шоаш кийча хилар хьакхайкаду советски наха. Къахьегамхой политически а къахьегаман а хьинар иштта чIоагIа айденнача юккъе чакхъювлаш латт хIанз первични партийни организацешкара отчетно - хоржама собранеш. Сентябреи октябреи уж чакхъяргья ерригача городашкарчеи юрташкарчеи районашка. Отчетно-хормажа собрани Iалаьмате боккхача лоархIаме хургья хIара первични парторганизацена.

Укх шера къаьстта боккха лоархIам оолаш я уж собранеш. Цига къоастадергда коммунисташа вай партес хьалхашка оттадаь хинна декхараш кхоачащдеш къовсам миштa лоаттаоаьб, балха юкъе хинна кхоачамбоацараш а мела моттигаш а гучайоахаргья, парторганизацен берригa болх дIахоиодача хана тоабарна де дезаш дола гIулакхаш белгалдергда.

БIарга ца го йиш яц вай дукхача первични парторганизацей балхо шоай декхараш кхоачащдеш ца хилар. Укх денношка хиннача районни партиини активай собранеша хьахьекхар дукхача парторганизацешкара организационно-партийни болх ледара хилар. Цхьайолча парторганизацеша нахацара бувзамаш тесса дитад, коммуниста сий лакхдарна кIезига йоакхо ю. Масала, иштa болх бу МагIалбика районерча «Кавказ» яхача колхоза, «Надтеречный» яхача совхоза шоллагIча отделенерча, кхычахьарча парторганизацеша.

Юххера а цунах хиннад цхьайолча предприятеша, совхозаша, колхозаша шоай производственни планаш а шоаш тIаийца социалистически декхараш а кхоачаш ца дар.

Партена ларде латташ йолча первични парторганизацей деналга, дукхагIча даькъе коммунисташа лоацача даькъага хьажжа хургда партени правительствони директиваш толамца кхоачашъелга. Долче, кхоачащданза дargдоацаш дола боахаман-политически декхараш практически кхоачашдарна ерригача парторганизацей бехктокхам хадданза лакхбанза а сатийнеи кIаьдеи хиларца хаьдда къовсам болабанза а баргбац.

Промышленни предприятешкарчеи стройкашкарчеи коммунисташа шоай керттера теркам тIабахийта беза дIахо йодача хана промышленность айяра дешашта, Iилманнеи хьалхалаттача опытаи карагIдийнараш шерра балха юкъе дахьара, болх дика вIаштIехьбаккхара, къахьегама овсарле лаккхъяра, дерригача чурча кхоачамех пайда эцара.

Юрта районашка хулаш йола отчетно-хоржама собранеш хила еза аргIера гуйранара дерригa балхаш — хьажкIаш чуэцилга, зябь оахилга, массатайпара доаханна Iа даккха кхоачо елга — сихеи дикеи чакхдахарна дерригa низаш оарцагIдоахаргдолча тайпара.

Ховш да, боахамашка доахаш дола толамаш партийно-политически балха дикалга, кадраша марксистско-ленински теори Iомаярга, наьха сакхетамга хьажжа доахаш хилар. Уж дешаш хила деза отчетно-хоржама собранешка керттера дараш.

Отчетно-хоржама партийни собранеш дика чакхъялийтарна уж кийчъяларaи чакхъяхараи денна доалде а, комитета е бюрон болх коммунисташа нийса кхетабергболаш дола хьал оттаде а, нийса решенеш оттае а, комитетана, бюрона юкъе дикагIа бола новкъостий харжа а декхарийла я ССКП горкомаши райкомаши.

Партийни организацешка отчетно-хоржама хьакъехьа ССКП обкома бюрос яьча решене тIа къаьстта белгалдаьккхад моттигерча партийни, советски, профсоюзни органий балха юкъерча кхоачамбоацараштa шерра критикеи самокритикеи а еш, отчеташ ювцилга а партийно-организационни, массово-политически, идеологически болх тоабарна, пролетарски интернационализман, советски патриотизман, СССР халкъий доттагIал чIоагIдарна, ССКП XXI-гIча съезда сийна тIаийца декхараш хIара промышленни предприятено ,совхозо, колхозо ханал хьалхагIа кхоачашъергйолаш колхозхой, болхлой оарцагIбахарна цо новкъостал делга а.

Шеко хила езац, отчетно-хоржама партийни собранеша НГIАССР коммунисташта керда творчески низ чубоссорг хиларах, цар хьинар а кхетам а лакхберг хиларах, берригa болх тоаберг хиларах.

ЦХЬАН ЛОКОМОТИВАЦА КХО СОСТАВ

Грознерча локомотивни депон машинисто М. Шапченкоси машиниста помощнико Е. Дикалеси селхан Грознерча станце хьа а ийца, кхаь составан 4724 тонн мухь тIабола поезд дIайигар хьожаяьча моттиге. Цун сухал, сахьата оттаяьча 30 километра меттел, 36 километр яр. Локомотиван бригадо, цу цхьан рейсах, нормал совгIа, 3224 тонн мухь бихьаб.

Январь бетта хургйолча XXI партийни съезда сийна яьй бригадо из ший хьокхаме рейс.

Укх деношка Грознера машинисташ беза мухь тIабола ийс поезд дIакхачийтай кхача езача.

Партен XXI съезда сийна

★ ★ ★

Съездана хьалхарча вахте

Вай сийлахь-йоккхача Даьхен берригача къахьегамхоша санна, ССКП аргIан йоацача XXI съезда сийна социалистически яхь йоаржаяьй Урус-Мартановски районерча «Красноармейски» яхача совхоза 5-гIча отделенен болхлоша.

Оттаяьча ханал ши ди хьалхагIа 200 гектара тIара гидуаргаш чуийца яьлар отделени. Съезда хьалхарча вахте а этта, массанел хьалхагIа шийна енна норма яьккха а ваьнна, ший комбайнаца лоаллахарча 6-гIча отделенена новкъостала гидуаргаш чуэца вахар Хаджимурадов Иса. Цига а бу цо болх цаI-ах норма кхоачашъеш.

Ялаташ цIендеча «ВИМ» яхача машинага дийнахь-бус цIаккха а ца социйташ болх байт хьатта болх беча Джанхотова Рукъета, Сурхаева Кокас, Джабраилова Розас, кхычар. Съезда сийна шоайла яхье а баьнна цу массане а 150—160 процент кхоачашъю шоай балха заданеш.

Цу отделенера механизатораш гурахьа дIадувча ялаташта лаьтта кийчдаь боалаш боахк.

Кондратьев Семенеи, Аптарханов Дотаси, Апкаев Махьмадеи «ДТ-54» яхача тракторашца шоай сменах 10—11 гектар лаьтта оах нормах 6,5 гектар мара аха ца дезача, хIаьта хIаране 25—30 процент доагами машина даьттеи а кходу.

— Тха тракторни бригадан коллективо хIанз, хьатIахургйолча вай Коммунистически партен XXI аргIан йоацача съезда сийна берригача мехка социалистически яхь яьржача хана санна чIоагIа низ тIабахийта болх баьбац,— гIадваха йоах 12 тракторни бригадан бригадира помощник волча нов. Апкаевс.

ХIанз массанел хьалхагIа хьажкIаш чуэца йолаеннача 5-гIча отделенен къахьегамхоша дош деннад Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дуза ди тIакхачале цхьа бутт хьалхагIа уж чуийца яха, аьнна.

Иштта къахьегаш дукха къахьегамхой ба хIанз района юрта боахаме.

А. ПАЛЬЧАК,
ССКП У.-Март. РК Оргoтдела зав.

XXI съезд гулъелга къоабал деш

Укх деношка Первомайске (райцентре) ССКП Центральни Комитета Пленумо аргIан йоаца XXI партсъезд гулъярах баьча хоама хетаяь дукхача юртарча къахьегамхой митинг хилар. Цу дешах лаьца доклад яьча ССКП Первомайски РК секретара нов. Котиковс дийцар района къахьегамхошта хьалхашка латтача кердача декхарех, къахьегамхошта юкъе ССКП XXI съезда сийна шерра социалистически яхь йоаржае езаш хиларах а.

Къамаьл даьча Первомайски юртсовета председателa нов. Нокастоевс белгалдаьккхар, районни центерча къахьегамхоша юртбоахаман декхараш кхоачащдеш даьха доккхий толамаш. Юрта боахаман продукташ эцара плаh районе хьалхагIа кхоачашъяьй первомайцаша. Берригa низ тIабахийта сийленца цу дезача денга — ССКП XXI съездага кхачар духьа къахьегаш ба уж хIанз.

XXI партсъезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегамхошта эша товараш Iалаш а деш, товарооборота план кхоачашъяра доккхий къахьегама толамаш даха лаьрхIа ба райпотребкооперацен болхлой, — аьлар РайПО бухгалтера нов. Куркиевс.

Районерча комсомольцийи катирхойи цIерах къамаьл дир ВЛКСМ РК учета сектора заведующи йолча Яндиевас.

Митинге хиннараша ССКП ЦК Пленумо XXI съезд гулъярах баь соцам къоабал а беш, кердача къахьегама толамашца духьалбаха декхараш тIаэцаш йола резолюци тIаийцар.

ХЬ. ГАЛАЕВ.

Керда декхараш

АргIан йоаца XXI съезд гулъе аьнна ССКП Центральни Комитета Пленумо баь соцам дог раьза долаш тIаийцар къилбаседан — Кавказа Главвторчермета Управленен болхлоша.

Берригa болхлой хьагулбаь собрани хилар цига. Цу собране къамаьл дир управлене уполномоченни волча Дубенкос. Цо аьлар:

— XXI-гIча съезда сийна берригa советски наха санна, тха коллективо а лакхара декхараш тIаэц. Металлом гулъярна шера йола план 105 процент кхоачашъергья оаха, планал совгIа · 2500 тонн а гулъеш. 1959 шера январь бетта йола план 27-ча январе кхоачашъе а лаьрхIад коллективо.

XXI съезда сийна социалистически яхь лоац Главвторчермета болхлоша Грузински. Дагестански вторчермета болхлоща.

Шоаш денна дош кхоачащдеш ба вторчермета болхлой. Вагонаш йоттача бригадаца дика болх беш ба дробильщик вола Ковалев П., огнерезчикаш Асатуров Г., Румянцев. ХIара бетта йола план 120 процентал кIезигагIа кхоачашйиц цар.

Р. МАРХИЕВА.

План ханал хьалха

Наьсарен районерча Ахриев ГIапура цIерахча артела коллективо, берригача Советски Союза къахьегамхоша санна, дог гIоздаларца тIаийцар аргIан йоаца ССКП XXI-гIа съезд гулъярах бола ССКП ЦК Пленума соцам.

ССКП XXI-ча съезда сийна доккхий социалистически декхараш тIаийцад артела болхлоша: 1958 шера йола производственни план 25 ноябре кхоачашъе, планал совгIа 75 эзар сома продукци арахеца. продукцех дIабода мах материалаш бхоярца лохбе. Сентябрь бетта план ханал 5 ди хьалха, 25 сентябре, кхоачашъе.

Цехашта, бригадашта, звеношта, къаьст-къаьста болча болхлошта юкъе XXI-ча съезда сийна социалистически яхь яьржай. Денгара-денга керда толамаш доахаш накъа болх артела къахьегамхой.

Сурта тIа: Партен XXI-гIа съезд гулъярах бола ССКП ЦК Пленума соцам Ахриев ГIапура цIерахча коллективана бешаш ва ССКП Наьсарен райкома инструктор нов. Смирнов.

И. ПЛИЕВА тексти сурти.

Ханнахьеи йоа ца еши чуэцаргья гидуаргаш

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза къахьегамхоша безаме бувц ССКП аргIан йоаца XXI съезд гулъярах ССКП ЦК Пленума хоам. Цу съезда сийна колхоза бригадашта, фермашта, къаьст-къаьстача колхозникашта а юкъе шерра яьржай социалистически яхь. Колхозникаша таханара шоай лозунг лоархI — «Ханнахьеи йоа ца еши чуэца гидуаргаш!».

ХIанз кхашка араяьннай 8 комбайн. Ялх дийнахьа цар чуэца езаш я 826 гектар гидуаргаш. Колхоза хьатта хIанзалехьа а хьакхаьчай генарий хьалхара тоннаш. Гидуаргаш чуэца йолаеннача хьалхарча деноша хьахьокх механизатораша цу балха дика кийчо яьлга.

Къаьстта дика болх бу № 4 йолча тракторно-полеводчески бригадо. Балха низаш нийса дIаоттадаро вIаштIехь далийтар комбайнаша, юха ца соцаш, болх белга.

Социалистически яхье хьалхарча моттиге ба комбайнераш: Иван Чуприни Николай Павлошвилии. ХIара денна 15 гектар гидуаргий чуэц цар хIаране. Царел тIехьабусаш бац комбайнераш А. Синчинов, Я. Черников. Геттара дика къахьег генараш хьадаьха гидуаргаш гулъеш йолча Зубкова Надеждай звенос.

Г. КЛИМОВ.
Ст. Нестеровская.

Сменах йоагIа нормаш тIехкхоачашъю

ССКП ЦК партен аргIан йоаца XXI съезд гулъе аьнна баьча соцама ше чIоагIа мутIахьа хилар хьахьокх Грознерча локомотивни депо механически цеха коллективо хьалхарчул тIех хьинар а айдеш деча балхаща.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски Социалистически революцен 41 шу дузача ден сийна аьнна тIаийца декхараш болхлоша хIанзалехьа а кхоачащдеш латт.

Къаьстта дика болх бу цхьаболча болхлоша. Царна юкъе токараша А. Карасевс сменах йоагIа норма 228 процент, А. Саникас 150 процент кхоачашъяьй. Токара А. Куликовси медника Ш. Новрозовси хIаране 14-ча сентябре сменах шин сага йоагIа норма яьккхар.

Производственни декхараш тIехкхоачаш а даь, партийни съезд хьаеллача денна накъа баха дага ба механически цеха къахьегамхой.

Нефтеперерабатывающии газовойи промышленноста Управленен №2 йола автобаза

АргIан йоаца XXI партийни съезд гулйойла аьнна ССКП ЦК Пленумо баь соцам чIоагIа могабар хьахьокх 2-гIча автобазерча коллективо цун сийна ше тIаийца керда декхараш доккхийча толамашца кхоачащдеш хиларца.

Коллективо тешам лу 1958 шера йоагIача планал совгIа 5 миллион тонно-километраш е, 150 эзар тонн мухь бахьа, парках пайда эца коэффициент планах 0,63 процент долча 0,66 процент де, 1958-гIа шу йистедаллалца 130 эзар литр бензин кходе, цхьан тонно-километрах план 46.5 кепиг долча 45 кепиг мара ца хилийта.

Технически хIамаш еча резинови цеха болхлоша шера йоагIа план, ханал хьалха, 7-ча ноябре йисте яккха, е шу йистедаллалца дIайодача хана планал совгIа 150 эзар сом пайда бе аьнна декхараш тIаийцад.

Ремонтни цеха коллективо а дош деннад шера йоагIача планал дукхагIа капитальни ремонт яь, «МАЗ-и», «ЗИС-150-и» автомобилаш арахеца.

С. СТАРОВ,
месткома председатела заместитель.

ЦРМЗ керда декхараш

Мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленноста Управленен центральни ремонтно-механически завода къахьегамхоша чIоагIа къоабалбу ССКП ЦК Пленуме XXI партийни съезд гулйойла аьнна баь соцам. Цун сийна цар укх деношка керда декхараш тIаийцад.

Коллективо дош деннад, шоай предприятен балха овсарле 3,5 процент планал тIехкхоачашъе, 75 рационализаторски предложенеш производственни балхашта юкъе йоалае, шера йоагIа план ханал хьалха, 20-ча декабре, йистеяккха цул тIехьагIа, планал совгIа 530 эзар сом пайда бала а; 1959-ча шера январь бетта йоагIа задани XXI партийни съезд хьаеллача дийнахьа кхоачашъяь хилийта, 7-ча ноябре наха чубаха 8 квартирни цIа даь йистедаккха, иштта кхыдараш а.

С. ЧАХКИЕВ.

Дарго яхача юрта юххе самолета экипаж кIалхара яьккхача гражданашта Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1958 шера август бетта Веденски района Дарго яхача юрта юххе ехача самолета экипаж кIалхара йоаккхаш къонахчали денали гучадаккхарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республикан Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ле:

1. **Абдулазимов** Iабаса Мамадена — Веденски района Кирова цIерах йолча колхоза комсомольски организацен секретара.
2. **Басханов** Маладе Залкиплена — Веденски райисполкома председатела заместитела.
3. **Байсуркаев** Байсурка Темирсултана — Веденски района Дышне-Веденски юртсовета председатела.
4. **Бийсултанов** Бийсултана Джелила — Веденски района Кирова цIерах йолча колхоза колхозника.
5. **Вакаев** Вакай Махьмада — Веденски района Кирова цIерах йолча колхоза председатела.
6. **Гураев** Сугаипа Султана — Веденски района Кирова цIерах йолча колхоза пионера-школьника.
7. **Денилханов** Денилхана Байтуна — Веденски района Даргиновски юртсовета председатела.
8. **Идрисов** Мазай Мазлака — Веденски района Энгельса цIерах йолча колхоза председатела.
9. **Магомедов** Раджаба Супьяна — Веденски районни больницан лора.
10. **Юнусов** Сайдсемина Махьмада — Веденски райкома секретара.
11. **Здильханова** Матай Пайзуллана — Веденски района Кирова цIерах йолча колхоза колхозника.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

1958 шера 18 сентябре,
г. Грозный.

МагIалбикан мехкдаьттан месторожденеш хьайийла 25 шу даларах НГIАССР-а мехкдаьттан промышленностан а гор. МагIалбика а болхлошта Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

Сийлен грамота яларах дола

УКАЗ

МагIалбикан мехкдаьттан месторожденеш караерзаеш а мехкдаьтта хьадоаккхаш а тIехдика къахьегарахи уж хьайийла 25 шу даларахи Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ле НГIАССР-а мехкдаьттан промышленностен а г. МагIалбика а укх болхлошта:

1. **Галямов** Габайдулла Хамидовичана — нефтепромыслови управленен «Малгобекнефть» керттерча геолога.
2. **Джанаев** Владимир Луамовичана — слесара.
3. **Дидигов** Атабий Мурада — нефтепромыслови управленен «Сунжанефть» Ачалкхерча контоpан инженера.
4. **Зангиев** Борис Дмитриевичана — Къилбаседан-ХIирий АССР-а Министрий Совета Председатела.
5. **Коротков** Дмитрий Дмитриевичана — пенсионера.
6. **Лагунов** Николай Ипполитовичана — пенсионера.
7. **Мальков** Михаил Антоновичана — пенсионера.
8. **Назаренко** Никита Кузьмичана — пенсионера.
9. **Протасова** Елена Александровнана — г. МагIалбика городской больницан лора.
10. **Рябов** Александр Михайловичана — пенсионера.
11. **Селиверстов** Петр Павловичана — нефтепромыслови управленен «Сунжанефть» Ачалкхерча конторан вышкомонтажни цеха начальника.
12. **Сербин** Михаил Степановичана — нефтепромыслови управленен «Малгобекнефть» кIоарга бурув деттача контоpан лакхехьарча буровой мастера.
13. **Синько** Александр Григорьевичана — нефтепромыслови управленен «Малгобекнефть» механика.
14. **Тайзединов** Кабир Гайзединовичана — пенсионера.
15. **Хуциев** Александр Александровичана — геологоминералогически Iилмай доктора. Грозненски Iилма-тохкама мехкдаьттан института профессора.
16. **Шагарова** Анастасия Васильевнана — гор. МагIалбика юкъерча школан хьехархочоа.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

1958 шера 18 сентябре,
г. Грозный.

Производственни балха декхараш кхоачаш деш

Грозней Центральни ремонтно-механически завода болхлой Сийлахь - йоккхача Октябрьски Социалистически революцен 41 шу дузача денна дикагIча балха хьокхамашца накъа баха гIерташ социалистически яхье а бувлаш болх беш ба. ЧIоагIа лоархIам болаш декхараш да завода коллективо тIаийцараш. Масала, 10 бетта йола план ханал хьалха кхоачашъеш, планал совгIа 50 эзар сома продукци арахеца, къахьегама овсарле 2 процент лакхъе лаьрхIад цар. Планал совгIа 200 эзар сома пайда лургба коллективо. Производственни балха юкъе 60 рационализаторски предложени а йоалаергья, 7-гIа ноябрь хьатIакхоачаш наха чубаха доладаь 8 квартира а йолаш дола цIа даь йисте а доаккхаргда.

Шоаш денна дош кхоачащдеш ба цу завода болхлой. Цехашта юкъе шерра йоаржаяьй социалистически яхь. Къаьстта дикача балхаца белгалъяьнна я нов. Узумов керте а латташ йола котельно-сварочни цех. Сийлахь-боккхача Октябра сийна шера йола план ши бутт хьалхагIа кхоачашъе лаьрхIад цеха коллективо, цул совгIа, шера йолча планал тIех 305 эзар сома продукци а лургйолаш.

Царел тIехьа ца юсаш болх беш я бурув деттача оборудованена ремонт еш йола нов. Петренкос кулгалду цех. Шера йола план 25-ча декабре кхоачашъеш, январски план съезд хьаелла ди хьатIакхоачаш кхоачашъе лаьрхIад цеха коллективо.

Р. ЛЬЯНОВА.

Химех доала доккха беркат

Дахчан барзкъаш

Юлургйий-теш дахчах костюмаш?

— Юлургьяц,— аргда ца ховча саго.

Iилмахошта дагаяькха тамашаш ю вай ханарча химес. Химен новкъосталца адамий кулгаша хьаю дахчах, мехкдаьттан а Iаламан а газах, кхеран кIорах, кхыйолча синтетически материалех Iалаьмате дукха, дика бахача наха эша предметаш.

Москве химически промышленноста Министерствоси торговлен Министерствоси оттаяьча выставке кхыча хозача хIамаел совгIа, костюмаш ю трико а да. Iалаьмате дика зип да из. Цун хозало бIарг хьест. Из трико целюлозах даь да. Натуральни тхах 30 процент нитрон техай. Цхьан метрах 100 сом доаккх цох. Дихка е корсама цхьан кубометрах 170 килограмм тха е 160 кг. даьри доаккх. Белгалдоаккхаргда вай даьре чилла беча цхьан нIано чиллан цхьа бурилг мара еш ца хилар, цхьан граммал ейгагIа а йолаш. ХIаьта 160 килограмм даьре таьх 1500 метр даьри ду.

Капронах баь каракуль яха элтар

«Искож» яхача Ленинградски фабрико толамца Iомайир синтетически материалех искусственни бекх бу производство. Технологически болх беррига а автоматически бу. Тамаш йолча машинаша капрона аьхангах «хьайза таьш» ду, хIаьта къаьстта цу гIулакха яьча агрегаташа таьх цецваллал хоза Iаьржа, сира, мора, кIай каракуль бу.

Фабрико цхьан дийнахьа эзар гаргга квадратни метр хоза, натуральни болчул дикагIа бола каракуль бу. ХIанз из производство дегIайоагIаш латт. 1960 шера искусственни каракуль шозза дуккагIа арахецаргба.

Синтетически материалех баьча бекхах яь хIамаш натуральни бедалах яьчул дарегIа я. Из Iалаьмате пайдане да бахача наха. Масала, натуральни каракулах яь лерган долча кийнах 367 сом доаккх, хIаьта искусственни каракулах яьчох 60 сом мара даккхац, ше къаьстта тоабаьча элтарах яьча кхалнаьха полтох 4000 сом доаккх, хIаьта искусственничох 1000 сом мара даккхац.

Дувфеш, сапа, нахьараш

Уж хIамаш химикаша хьаю мехкдаьттан бедалахи Iаламан газахи. Синтетически хIамаех яь продукци ший дикалга диллача хьайбай даьттах а цIоках а, хIаьта иштта кхай тIарча а бешарча а хоза хьадж йоагIача зизаех даьчул вогIа хилац. Эггара дикагIа долча зизаех доаккхар санна дола дувфи химически наькъаца доаккх. Цу дерриганеша а торо лу Iалаьмате дукха кхачан бедал кхое. Ер я из дика хьагойташ йола цифра. ЛаьрхIача хьахилар, сапа деча мехкдаьттан бедал яхийтарах, 1965 шера кхыча гIулакхашта кходе йиш хургья дикагIа дола даьтташ 400 эзар тонна.

Искусственни нихь деча институто вIаштIехьа яьхай кога гIирс беча боксий методаш а уж хьаяра технологи а. Цо хьаю бархат санна къега замша, лайка, кизга санна йола шевро, воатагара цIока яхар. Уж материалаш натуральни цIоках яьрел вIалла вогIа яц. Цар бар санна хьоаса, бос ба цар, хIаьта царел чIоагIагIа а я уж.

Синтетически материалех даь тIеханахьа а чухьнахьа а дувхаду барзкъаш

Кхалнаха, маIача наха, мехкараша, кагийча наха лелаю ейга плащаш-пыльникаш, тайп-тайпара дола чухьнахьа дувхаду барзкъаш, трикотажни хIамаш, кофташ, пасаташ, носкеш, синтетически материалех яь я, натуральни бедалах яьчарел вогIа а яц.

Масала, дика а леладеш атта а да хобалуш доаца кIадаш. Царех яь кочамаш йиттачул тIехьагIа аьшк тоха ца езаш хул, хIаьта хаче а юбкан а шув бовц. Синтетически хьоасах даь зип дайга а кIаьда а хиларга диллача исхали деча тхах даьча зипал вогIа дац. Цунах яь кофташ чIоагIа йIайха хул, йиттача «йода а йодац». Уж толашагIа хилар да, уж натуральни зипах яьчарел дарегIа хилар.

Бахача наха эша уж деррига предметаш химес лу.

Вай Iилмахой а технологаш а Iемаб хлоринови оалаш дарбане дола чухьнахьа дувхаду барзкъаш де. Уж ду химес кIорахи кIирахи. Хлоринови материал Iалаьмате дика йIовхал лораеш я. Уж барзкъаш а дувхаш, саг лелача хана цар микроэлектрически зарядаш хул. Дукхача хана уж леладича, редикулит яхача лазарахи анехи саг цамогаш хилийтац цо.

Искусственнии синтетическии хьоаса юкъе а бохийташ деча кIадашкеи трикотажни хIамашкеи 1965 шера дIабохийтаргба 188,3 эзар тонна штапельни хьоаса а 275,6 эзар тонн искусственнии синтетическии даьре хьоаса а.

Пластмассах яь хрусталь

Хоза кийчдаьча истола тIа латт тайп-тайпара форма а бос а бола вазаши пхьегIаши. Торташта, печенешта, сомашта, конфеташта кхы шоайла хозагIа йоаца пхьегIаш я уж. Тамашийна болх ба. Гусь-Хрустальни завода «дошо кулгий» мастерий балхал эргаш бац из. «Комсомольски правда» яхача Ленинградерча заводо пластмассах ю из продукци. Искусственни хрустала мах натуральни хрусталачул иттаз кIезигагIа ба.

Химически соединенех хьахула пластмасса универсальни материал я: цо хувц болат, кизга, дахча, цIока. Промышленносте ийца ца Iеш, къахьегамхой вахара чухь а пайда эц цох. Синтетически материалех яь шаькъа лоатторгаш, телефонни аппараташ, электрически выключателаш а резеткаш а, телевизорийи радиоприемникийи корпусаш, цергашта хьекха щетка, «вечни» ручка, спортивни хIамаш, берий ловзаргаш, цIагIа лелае эша кхыйола бIаьш хIамаш а арайоах промышленносто.

Тамашийна йола строительни материалаш

1959-1965 шерашка наха чубаха цIенош, производственни а культурни-вахара а зданеш еш, царна наIараш, кора рамаш, лагIаш, бальераш, цIенош тIа тоха а йовкъаш ехка а материалаш ергья пластмассан дарегIарча сортех. Цу кердача стройматериалаша цхьан шера 12 миллион кубометр дахчан материалаш кхое торо лургья.

Российски федерацен каьхата а дахчах хIамаш еча а промышленноста Центральни проектно-конструкторски бюрон инженераша дахчах дIакъестача опилкехи шолхехи хьадаьд 30 тайпа боарамаш дола щиташ. Цу щитех е йиш хургья зIамига а йоккха а йола дика серванташ, истолаш, маьнгеш, кизгай, барзкъий, книжкай шкафаш. ТIера шаьра хургья уж. Опилкехи шолхехи яь мебель бIарччача дахчах яьчул дарегIа хургья, нажах, бIара дахчах е кхыча дикача дахчах яьчарел хозагIа а хургья уж.

Пластмассах яь 2000 тайпа хIамаш

Советски Iилмахой, химически промышленноста предприятей технологий а дикагIа болча болхлой а творчески лохараша белгалдаьнна дика гIулакхаш ду. ХIанз вай мехка халкъа боахама юкъе я химически хIамаех яь Iалаьмате дукха оатхалаши продукташи, царна юкъе пластмассах яь 2000 тайпа хIамаш а йолаш.

Ераш сакъердаме цифраш я. Пластмассан цхьан тонно кхо тонна гаргга бос бола меаллаш хувц. Цу кердача материалах яь машиний оатхалаш чIоагIагIа, дукхагIа яхаш, ейгагIа я. Цул совгIа, бронзачул 5-зеи баббитачул 15-зеи дарегIа а я.

Синтетически материалаш чоалханерча машиний, аппаратий, Iалаьмате нийсача контрольно-измерительни приборий дакъа а хинна дIаэттай.

Даьхен конструкторски хьаькъала доаккхал — сиха лела «Ту-104» яха реактивни самолет вай йоккхача Даьхен тIагIолла лел. Цунах йоахка 120000 тайп-тайпара йола оатхалаш пластмассах, органически кизгах, кхыча материалех теха яьча цар комбинацех яьлга хой шоана.

Металлаш хувцараш

Бос бола а Iаьржа а металлаш хувца пластмассан материалаш, искусственни цIока, хьоаса ший дукккхача предприятешта юкъе боалабаьб Херсонски совнархозо. Масала, Каховски электрически машинаш еча заводе пластмассах электромоторий цхьадола доакъош ду; Николаевски кизгай парфюмерни комбинате, Симферопольски галантерейни фабрике — цIагIа эша предметаш ду цунах. Наха чубаха цIенош а промышленни зданеш а хьалъеча, улгех уй тохача когаметта лоаладаь ксилолит дувтташ уйнаш детта доладаьд.

Херсонски областе хьалъеш латт эри тIайоалача тростниках шера массехк эзар тонн целлюлозни завод. Цигача е лерхI тростниках шера 10 эзар тонна хьоаса боаккхаргболаш ше къаьстта йола цех.

Херсонски нефтеперерабатывающи завода дIакъестача хIамаех хьаергья электроизоляциеш йола полиэтилен яха материал.

Мехкдаьттах дIакъестача хIамаех

Вай мехка химически промышленноста эггара йоккхагIа ярех цаI ше йолча Грозненски химически заводо арахец Iалаьмате дика дола ацетони феноли; кастта этилови спирт даккха долалургда; синтетически каучук йоаккха цех хьалъеш латт.

Ацетон — бос боаца, хица дика дIаувш йола тIоадал я. Лак, басараш, цIерах ца кхера кинопленкаш, пластмасса еча, искусственни даьри деча эшаш дика растворитель я из. Органически кизга а бахача наха эша товараш а хьадеча еза полупродукт я ацетон.

Фенол — чIоагIа, кристаллически, кIай бос бола хIама я. электротехнически а радио а промышленносте эша синтетически кIув, красителаш, пластмасса еча эбонит хувцаш, машинаш еча меттал хувцаш я из. Цунах хьабу ше къаьстта дола технически чIоагIа кIадаш ду искусственни хьоаса — капрони нейлони, хIаьта иштта массадола тайпа хIамаш — тIеханахьа дувхаду барзкъаш, плащаш, пасташ, носкеш, трикотаж.

Мехкдаьттах доаккхача этилови спирто хьоанал, вешта даьтта, кIув лоалабу, хи чу ше дика а лел. Кертерча даькъе из дода синтетически каучукаш деча. Каучукех ю автомобильни шинаш, дукха резино-технически хIамаш. Тайп-тайпара синтезаш еча, цхьадолча-даькъе дистилови синтез еча, искусственни хьоаса беча, парфюмерни промышленносте чIоагIа эшаш да этилови спирт. Медицине — операци еш сага лазар ца хилийта, саг тхьовсавеча эша средство а я из. Фармацевте дукхача молхашта юкъе дода из.

Цхьа тонна этилови спирт даккха 4 тонна ялат е 10 тонна коартолаш эш. Иштта дукха искусственни каучук даккха йиш я 0,7 тонна мехкдаьттан газа этиленах. Кхачан продуктех из доаккхаш цхьан саго 160—200 дийнахьа болх бе безаргба, хIаьта мехкдаьттан газах из доаккхаш цхьан саго 10 дийнахьа мара болх бе безаргбац. Iалаьмате боккха пайда ба из.

700 миллион сом кходаь хургда

Кхоачалургйоаца торонаш я химен. ХIанз арахеца пластмасса ах гаргга яр Даьхен машинаш хьаеча предприятешка дIайода. Автомобилий а форда кемай а корпусаш, муш, пружинаш, чакхсадоагIа инструмент, типографен печатни шрифт, эггара чIоагIагIа йола хий лела турбаш, машиний оатхалаш лу вайна химес. Уж мукх а яац. Уж я химес луча дукххача хIамаех йола цхьяраш.

Чоалханерча моторагара денз оатхал чIоагIъеш йолча фентага кхаччалца автомашина хьае йиш я нефтеобрабатывающи, газовой, металлургически, хьун, кIоран, кхачан промышленносте а юрта боахаме а дIакъестача хIамаех. Цул совгIа, синтетически материалех яь кузов металлах яьчул чIоагIагIа а хул.

Советски Союза автомобильни промышленносто укх ворхI шера 100.000 тонна пластмассах хIамаш ергья. Цо 200.000 тонна болата лист а 5000 тонна бронза, латунь, алюминий хувцаргда. Из дарах паччахьалкхенна 700 миллион сом кходергда.

Лоалаеш вIашагIлотае ца еза турбаш

Полиэтилени полипропилени — мехкдаьттах йоаха продукташ я. Диэлектрически а, хIаьта иштта термозвукоизоляционни а свойстваш йола порошок я из. Диэлектрикаш хиларах тарра радиотехникеи телевиденеи дукха эшаш, пайда ийбу цунах. Цунах ю кабельни изоляци, даш, диIаь тай, каучук, бахача наха эша Iалаьмате дукха, дика, тайп-тайпара товараш ду, искусственни хьоаса хувц цо. Мукх яарах лорае машинаш, оборудовани, емкосташ къувла дика материал я полиэтилен а полипропилен а. Турбаш, арматура, механизмай тайп-тайпара оатхалаш еча а йолх уж.

Хадданза хIама Iувдаш йола метод хьа а яь, полиэтилах хий лела, лоалаеш вIашагIлотае ца еза турбаш е Iомабелар химикаш-Iилмахой. Турбаш ю машина трактора тIа а оттайий, яьккхача сангарча хадданза, езача боарамах вIашагIйоахка турбаш хьа а еш, Iочуехк. Тайп-тайпарча пластмассах яь турбаш мукх яарах кхерац, чIоагIа а дукха а яхаш я уж, лаьттанцарча токаша бу Iодкъам болац царех, уж дика изоляторащ хиларах. Цу турбашка леладе йиш я кислоташ, щелочаш, уксус, спирт, шура, мехкдаьттан газ.

26 бакински комиссар

(Топаш теха 40 шу дизарга)

С. Г. Шаумян — 1918 шера 20-ча сентябре английски интервенташа оакхарий хьисапе вийна Бакински Коммунан халкъа Совета Комиссарий Председатель.

Сийлахь-боккхача Октябра коталонца дог ураоттадаь, Ленина указанеш кхоачашъеш, Баку пролетариато Закавказье эггара хьалха оттадир советски Iаьдал. Чоалханерчеи кхоккаденначеи хьалашта юккъе бакински большевикаш керте эттар Азербайджана къахьегамхоша чухьарча контрреволюценнеи германо-турецки а, английски а интервенташтеи духьал, Закавказьен халкъаш эрсий халкъаца вежарий цхьоагIо йолаш хилийтарна тIехьа лоаттабеча къовсама. 1918 шера апрель бетта вIашагIъеллар Бакински совнарком. Совнаркомо Центральни Советски правительствон директиваща чакхяьхар массехк лоархIаме йола социалистически мероприятеш: банкашта, мехкдаьттан промыслашта, торгови флота национализаци яр, ханийи бекийи лаьтташта конфискаци яр. Гобаьккха тIагIерташ моастагIий боллашехьа а, советски Iаьдал Азербайджане бархI бетта хилар. Интервентий эскаро низ барах а, муссаватистско-дашнакскии эсеро-меньшевистскии агентуран тийша болх бахьан долаш а Бакура советски Iаьдал 1918 шера июль бут чакхбоалаш цхьан ханна дIадаьлар. 1918 шера 20-ча сентябра бийса хьатIаотташ Закаспийски аренашка, Красноводскера 200 верст йолаш, английски интервенташеи цар эсеро - меньшевистски Iунашеи топаш техар 26 бакински коммиссара. Ераш я цар цIераш: С. Шаумян, М. Азизбеков, П. Джапаридзе, И. Фиолетов, Я. Зевин, И. Малыгин, Г. Корганов, А. Амирян, С. Осепян, В. Полухин, Г. Петров, М. Басин, М. Везиров, А. Костандян, И. Габышев, Б. Авакян, А. Берг, Т. Амиров, А. Борян, Ф. Солнцев, М. Коганов, А. Богданов, С. Богданов, И. Мишне, И. Метакса, В. Николайшвили. Цар тIеххьара дешаш дар: «Коммунизм бахьан долаш лергда тхо! Даькъал хийла коммунизм!». Бакински большевикашта даьча цу оакхарий таIазара духьал Азербайджана къахьегамхой кхы а айхагIа кхотабелар. Коммунистически партена гонахьа, хIаьта шоай кортамукъален къовсам турпален хьисапе дIахо а бихьар. 1920 шера 28-ча апреле Азербайджане даиман хургдолаш чIоагIделар советски Iаьдал. 26 бакински комиссара сийрда, тоам бола сибаташ вай дегашка дахаш а, дахаргдолаш а да халкъа шоаш кхо ца беш гIулакх дара Коммунизман гIулакха тешаме хилара хьокхам санна.

ГIалгIай йоI—библиотекарь-агитатор

Цхьаволча сагаца духхьашха бIаргагушшехьа атта а хьаккхашта а къамаьл дулу. Хьайна из дуккхача хана денз вовзаш санна хеталу хьона. Из саг Iымерза, велавенна хилар а дац из. Сона хетачох, цу сага нах сов дукха безаш хилар да из.

ЦIена дог долаш саг ва оал цу тайпарча сагах. Иштта саг хетаелар сона эггара хьалха гушшехьа а Наьсар-Кертерча библиотекан заведующи йолча гIалгIай йоIах — Евлоева Дибех.

...Сахьат совгIа ха я аз Дийбайца къамаьл ду. Iымерза дувц цо сона ший балхах а ший яхарах а. Ший гIулакхех доккхал делга а е саг шийх цецвоаккхилга а вIалла дага а дац Дибайна.

— Са когаметта моллагIа саг хилча цо дергдоацар дац из-м, оал цо налгахьа. Цудухьа кхы а боккхагIа лоархIам болаш да цу йиIий дешаш.

Евлоева Диба библиотеке болх бе йолаелар 1957 шера май бетта. Цу хана дукха холонаш дукхьалъяьлар цунна. Книжни фонд зIамига яр, книжкаш дешараш берригаш а 2 саг мара вацар. Цул совгIа Диба ше а библиотекан болх бовзаш яцар.

— ХIанз а хацар сона кхы дукха хIама-м, йоах цо эхь хетаи, духхьала хьабIарахьажа лоархIа ца еш. — хIаьта а хIанз ховр цу хана сона хайнадаларе-м аттагIа хургдар сона.—хIара сагаца болх бе бийзар са. Дукххаза а нийсделар сона вIалла книжкаш ца дешаш вола саг книжкаех хьабоала пайца а, цар лу сакъердам а шийна дIахайча чувенна книжкаш деша волалуш. Дика пайда баьлар са балха книжкай обзораш, читательски конференцеш вIашагIйохкарах. ЧIоагIа хозахет книжкаш дешарашта шоашта дукха деза книжкаш дувцаш, цар чулоацам къоастабеш хилча. Масала, Н. Островскен «Миштта чIоагIлора болат» яхача книжкаех оаха читательски конференци вIашагIъеллачул тIехьагIа из роман хьалхагIа дийша хиннарашa а дийшар.

Хьинар долча гIалгIай йоIо хьийга къа зехьа дайнадац. ХIанз библиотеке 400 гаргга саг ва хадданза книжкаш дешаш, лоархIаме шеръеннай цун книжки фонд а. Ужаш 2000 гаргга да. (Цхьабакъда ала деззача аргда вай. из фонд Наьсар-Кертена кхоачамбеш йоацилга. Района юрташта юкъе эггара дукхагIа ба Наьсар-керте книжкаш дешараш). Дибас вIашагIтехай шийна гонахьа книжкаш дешарий актив. Наха юкъе книжкаш доаржадарна дикка гIо ду шоай библиотекара хьехархочо Рыбина Тома Ивановнас, 10-ча классерча дешархочо Абадиев Утамбека, медсестрас Дзейтова Раяс, 7 классерча дешархоша Абадиева Сонаси, Эсмурзиева Къурайшеи.

Евлоева Диба библиотекарь хинна Iац. Цо наха юкъе боккха кхетама а кхыбола общественни а болх бу. Каст-каста йода из фермашка, бригадашка. Цигача цо кхалнаха лекцеш еш, дола хоамаш дIахойт царна, хIаьта кхалнахаца тайп-тайпара дола кхетама къамаьлаш а ду. Кхалнаха дукха еза шоайл «дукхагIа ховлга» цIаккха шийгара ца ходолийташ йола йоI. Цо деча къамаьлага цар безаме ла а дувгI, цун дош дика дIа а эц.

Таханарча заманца цхьана гIа а боахаш ший яхара никъ дIахьош йола Евлоева Диба обкома членалла хержай комсомольцаша.

— Тхоай вIаштIехьадоале мехкарий клуб вIашагIйолла гIерт тхо,— йоах Дибас.

—Фу деш хургья из клуб? — хаьттар аз, из ха сай хьашт долга белгалдар духьа.

— Клуб ала йиш яц цунах хIанз а, кхы дукха хIама карагI а даьннадац тхона. Оаха лаьрхIар фуд аьлча, балхара мукъадаьннача хана вIашагI а кхеташ, цхьаьца кхалнаьха говзалаш Iомаелга да. Дика дeций кхалсага мерза даа хIама кийчде, хоза догам де, баракъаш тега, цIа а ков а цхьалхадаккха ховш хилча.

Теша мегаргва Дибас яхачох. ВIашагIйолларгья цо мехкарий клуб а. ЦIаккха а мелболийтаргбац цо библиотеке ше беш бола болх, дицдолийтаргдац цо ший агитатора декхараш а.

IАЛ. КОСТОЕВ.

ЧIоагIде къамашта юкъера доттагIал

Деррига къамашта юкъера доттагIал ,безам чIоагIбалар, болхлоша, къахьегамхоша барттайна цхьана болх бар чIоагIа лоархIаме лаьрхIад, беррига болхлой, къахьегамхой дунен капитализман балийна кIалхара балара а социализм — коммунизм хьалйира а Марксеи, Энгельсеи, Ленинеи.

Цар шоай Iилманца эггара хьалха арадаьккха эггара лоархIамегIа дола кхайкарал да «Масса а мехкашкара пролетараш вIашагIкхета!» яхаш. Из кхайкарал бокъонца нийса чакхдаккхарца мара кхоачашхургдац болхлой къахьегамхой, капитализман Iазапа кIалхара балар а, социализм — коммунизм оттайир а, дерригача дунен тIа машар оттабар а.

ХIанз деррига дуне социализмани капитализмани шин лагера декъа а денна, цхьа миллиард гаргга нах чулоацаш дола халкъаш шийца а долаш ,социализман лагер котйоалаш йоагIача хана, капитализм йохаш латтача хана, из дунен машар боха а баь, атомни герзаца тIом хьоабе гIертача хана, социализман лагерь котъялара, дунен машар боха ца байтара, дерригача дунен къахьегамхой доттагIал, барт-безам, ираз долаш дахара чIоагIа лоархIаме да дерригача халкъий, къамий доттагIал, барт-безам чIоагIбар.

ТIехь-тIехьагIа низаш эшалуш, шийна юкъе а бартбоацача капитализман лагеро метташ детташ, доацар дувцаш, провокацеш лелаеш, агенташ ухийташ мамогга къахьег социализман лагера юкъера а СССР-е дахача дукхача къамашта юкъера а доттагIал, барт эгIабе, цунца цар низаш лаьгIде гIерташ.

Вай Советски Союза Коммунистически парти а ,социалистически лагере чу мел доагIача халкъий а, дерригача кхыча мехкий а коммунистически болхлой партеш а, дерригача халкъаштеи къамаштеи юкъера доттагIал, барт-безам чIоагIбеш а, из мелболийтарг боацаш а, халкъашта къамашта юкъе моллагIа тайпа а моастагIал долла бенараш бохабергболаш а я.

Дукха къамаш дахача вай Нохч-ГIалгIай республике къаьстта чIоагIа лоархIаме да къамашта юкъера доттагIал, безам чIоагIдалар.

Марксеи Ленинеи Iилманна юкъе, дерригача къамий къахьегамхошта юкъера доттагIал чIоагIдара лаьрхIа я Ленински къамий политика. Из ленински къамий политика масса а долча къамах мелболча къахьегамхошта Iомаярца, кхетаярца, нийса чакхъяккхарца мара чIоагIлургдац царна юкъера доттагIал. Цудухьа дукха къамаш дахача вай Нохч-ГIалгIай республике къаьстта чIоагIа лоархIаме да ленински къамий политика дика Iомаяр а из нийса чакхъяккхар а.

Лоацца йийцача, ленински къамий политико йоах деррига а къамаш бокъонашта вIаши нийсса хила деза, цхьанна а къаман цхьанна а хIаманна совгIеи эшашагIеи бокъонаш хила метаргьяц, цкъаьнахь санна, цхьан къаман бокъо лоацам боацача хIаманна хинна а кIеззига йоккхагIа хилча къамашта юкъе доттагIал хила йиш яц, из доттагIал ца хилча социализми коммунизми оттае а дуне тIара халкъаш машарца даха а йиш яц. Масса а дола къам, доккхачоа нийсса зIамига дар а, ший паччахьалкхе йолаш ше шийна доал деш, ший боахам а культура а ше ший доалаца тоадеш лакхдеш хила деза. Цхьанна къаман бокъо яц, цхьанна а хIаманна кхыча къаман гIулакхашта юкъе чугIерта. Масса а долча халкъа ший дешар, йоазув чулоацам социалистически а болаш форма ший къаман а йолаш культура хила еза.

Из Ленина къамий политика ССКП программаца я. Цудухьа, Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хилча, ССКП хьалхле лелаеш долча Советски Iаьдало, масса а долча къама, доккхачоа нийсса зIамигачоа а, ший паччахьалкхе йилла бокъо а елар. Кхыча зIамигача а доккхача а къамаша санна нохчийи гIалгIайи къамаша а шоай автономни республика яьй.

ДIахо йодача хана а Ленина къамий политика нийса чакхйоаккхаргйолаш ССКП хилар хьахьекхар цу хьакъехьа цун XX-гIча съездо баьча соцамо. Цу соцамо йоах:

— Партес ший къамий политика лела а яьй, лелаеш а я, Ленина хьехамо яххача тайпара. Цо йоах, социализмо къамашта юкъера эргалонаш дIа ца яхарал совгIа, хIара къаманна юкъерча дерригача гIулакхий лоархIам а беш, масса а долча къамани, халкъани боахам а культура а масса а йолча оагIорахь дегIайоалае, тоае еза. Партес ше дIахо бу болх, мамогга цу дерригача гIулакхий лоархIам а беш бе беза.

Цу ленински къамий политико яххача тайпара ,вай мехка дахача къамашта юкъерча дерригача гIулакхий, оамалий лоархIам а беш, цхьанна а къамагахь цхьаккха а озабезам а ца беш, нийсхонца вай болх бича, республикера деррига къамаш цхьа дезал санна безаме, барттайна дахаргда, цар боахам, культура кхыдола гIулакхаш доккхийча, толамашца дика тоалуш, лакхлуш дIагIоргда.

Къамаш дикагIеи вогIеи хилац, цхьабакъда масса а долча къама юкъе дикеи воеи нах хул. Масса а долча къаманна юкъера во нах къахьегама а масса а долча къаман болхлойи къахьегамхойи а моастагIий ба. Цар, кхыча къамах болча, шоаш санна болча вочча наха даь во хIамаш кертагIа доахаш дувца а дувцаш, из кхыдола деррига а къам цхьан вочча саго даьча гIулакха бехке а деш, къамашта юкъе хьагI ехк, къамашта юкъера безам доттагIал дохаде гIерташ моастагIий къамаьлаш ду.

Уж моастагIий къамаьлаш деш бола нах цхьабараш шоай хьаькъал, кхетам кIезига хиларах деш а ба, шоллагIа бараш шоаш болхлой а беррига къахьегамхой а цар Iаьдала а моастагIий хиларца, къамашта а цар къахьегамхошта а юкъера безам доттагIал дохаде, цунца Советски Iаьдала низ мелбе гIерташ деш а ба.

Советски мохк а деррига социалистически лагера юкъе долха мехкаш а ца дезаш долча капиталистий мехкаша чIоагIа къахьег цар низаш мелде гIерташ. Духхьала цхьан США-с гучахьа шера 100 миллион доллар доаду, къайлагIа доадер ше долаш. Советски мехка а кхыча социалистически мехкашка а моастагIий болх беча ,агитаци еча шоай агенташта ,провокаторашта, диверсанташта телаш. Иштта балхаш кхыча капиталистически мехкаша а ду. Цул совгIа вай мехка а ба Советски Iаьдал ца дезаш, шоаш паччахьа хана къахьегамхой къахьегам буаш дика хьехар диц ца луш бола моастагIий. Цу капиталистий агенташа а советски моастагIаша а чIоагIа къахьег вай мехкарча тайп-тайпарча къамах болча къахьегамхошта юкъе метташ детташ, царна юкъера доттагIал дохаде гIерташ.

Цунах, коммунисташ ,комсомольцаш беррига хьалхле лелаеш бола советски нах декхарийла ба ленински къамий политика шоаш дика Iомае беррига къахьегамхой къаьстта катирхой цох дика дIакхетабе а, цунца тайп-тайпарча къамах болча къахьегамхошта юкъера барт-безам доттагIал чIоагIде а. Цул совгIа коммунисташ, комсомольцаш, беррига советски къахьегамхой декхарийла ба фийла хила, капиталистий агенташ а советски моастагIий а цу моастагIий гIулакхаш а къамаьлаш а ханнахьа гуча а доахаш цар фу хоададе.

Ленина къамий политика нийса дIаяхьарца, ССКП-ас Нохч-ГIалгIай республика юхаметта а оттаяь, шоай даьй мехка цIабаьхка нохчийи гIалгIайи къаьстта декхарийла ба шоай республикан боахам тоабеш а культура лакхъеш а чIоагIа къахьега. Кхыча къамашта юкъе санна нохчаштеи гIалгIаштеи юкъе а боахк кхетам кIезига болаш а во а нах. Къоал. кхы во хIама деш воаллача вочча саго, Iа ер хIана ду аьлча, шийна бехка кIалхара валардухьа оал, хьа фу гIулакх да соца кхы хьона мичаду аз ер» яхаш во дар леладеш вола саг, цхьан сага моастагI хинна ца Iеш, берригача мехка моастагI волга, цо деш долча воча хIамо, воча къамаьло берригача мехка зулам делга.

Нохчашеи, гIалгIашеи дика кхетаде деза Марксеи Ленинеи Iилма нийса чакхдоаккхаш йола ССКП мара шоай оагIув хьаллаца а бокъо якхха а лорае а дунен тIа кхы низ боацилга.

Из кхета а деш, 40 шу хьалхагIа 1918гIча шера август бетта. гIалгIаша коммунистически партен хьалхленца Владикавказе Курскии Молканскии слабодкашка бахача эрсий къахьегамхошца, черсийи, китайскии, кхыча къамийи къахьегамхошца, хIирий керменисташца цхьана кIайча казакийи хIирийи бандаш йоха а яь Советски Iаьдал чIоагIдир. Иштта, цу хана Асланбек Шерипов хьалха а волаш эрсий а кхыча къамий а къахьегамхошца цхьана казакий а шоай а белогвардейцашца БIаь дийнахь тIом а баь Грозне Советски Iаьдал дIачIоагIдир нохчий къахьегамхоша а. Цу хана санна, коммунистически партен хьалхленца эрсий а кхымелдолча къамий а къахьегамхошца доттагIал а долаш беррига мехка боахам тоабарна культура лакхъярна кхы а дикагIа болх бе беза нохчийи гIалгIайи къахьегамхоша.

Хьаьнал къа а хьегаш, шоай республикан боахам а тоабеш культура а лакхъеш, шоай лоалахошца а кхыча къамах болча къахьегамхошца а эхь а долаш эздел а леладеш, къамаьл хоза а долаш гIулакхаш дика а долаш Iимерза безаме бахарах беркат даргда берригача мехка а наха а.

Первомайски районерча колхозашка

Первомайски район лоаман районех лоархIаш я. Цудухьа юрта боахаман балхаш кхыча шаьрача метте ядача районашкарчул тIехьагIа доладу цига. Масала, ялат чуэцалга, гIожа а моша а доакъар Iалащделга, иштта кхыдола балхаш а. Цхьабакъда, шийх ханнахьа масса дола тайпа ялат чуийца бовла а, Iана кхоачам хиллал а совдаллал а гIожеи мошеи доакъар Iалащде а йоккхий торонаш-м хул цу районерча колхозий.

Каст-каста хулча йоачаша юрта боахаман балхаш юхадиитталга бакъда, Первомайски районерча колхозий хьалхле лелаераша яххача тайпара, цхьабакъда, хIанз уж колхозаш йисача тайпара цу балхашта тIехьайиса йиш йола бахьан-м дац из.

Юрта боахаман балхаш кхоачащде цхьатарра торонаш йолаш я цу районерь Ленина цIерах йола колхози, Орджоникидзе цIерах йола колхози, «Дружба», «Заря» яха колхозаши. Цудухьа, масала, гIожеи мошеи доакъар Iалащдара планаш а цхьатарра я цар. ХIаьта а Ленина цIерахча колхозе (председатель нов. Гордиенко), бухгалтерен болхлоша яххача тайпара, укх тIехьарча деношка кхаччалца планах хьакха лаьрхIа хиннача гIожача доакъара 767 гектарах хьакха яьннар 418 гектар мара яц, хIаьта 1200 тонн моша доакъар (силос) кийчде дезача метте, хьажкIий силос 286 тонни эрий тIаьннача баьца силос 650 тонни мара а яц.

«Дружбеи» «Заряи» яхача колхозашка кхы а вогIа латт из тIулакх. Планах ялх бIаь гектар гIожа доакъар хьакха дезаш я царех хIара колхоз, цхьабакъда, 17 сентябре кхаччалца цунах дийлагIа дакъа а хьакхаь-м яьннаяц уж колхозаш.

Июнь бетта болабаннаб цига йол хьакха. ХIанзчул тIехьагIа фу де кхуврга цу колхозий, дIабахача кхаь бетта а из мара ца дича? Во латт цига моша доакъар (силос) Iалащделга а, планах 1000 тонн силоса кийчъе езаш я царех хIара колхоз. 30 процент гаргга мара из план а кхоашъяьяц. Кастта ерригача колхозашка гуйран ялаташ дIаде болабелча геттара а кIезига хургья доакъар Iалащде ха, из дага доагIаш хила боза колхозий хьалхле лелаераш.

Ала дезаш да, Орджоникидзе цIерахча колхозе (председатель нов. Бисаев), планах 1000 тонн силоса кийчъе езача метте 1100 тонн гаргга силос кийчъяьй, цунах 400 тонн гаргга хьажкIий силос а я.

350 гектара тIа гуйран ювш йола культураш дIае лаьрхIад цу колхозо укх шера. Цунах 150 гектар лаьтта аьха а, лущевани яь а, макха баьккха а кийчдаь даьннад, кхы дIахо лаьтта оахаш кийчдеш а да, дIадуврцдола ялат а кийчдаьд. Цхьабакъда кхыча балхашта-м гаьнна тIехьа йисай колхоз, масала, гIожа доакъар Iалащделга тIеххьарча хана чIоагIа лаьгIдаьд цига, планах 600 гектар аьла хьакха езача метте, 200 гектар мара хьакхаь яьннаяц, хIаьта хIанз а дукха йол я юрта йисте токхораш яьи касарех уллаши яхьа езача дIа а йихьа вIашка цз тохаш. Цул совгIа доахан Iангара даха дезача метте, базаш йолча хьатIаена цхьа мергIилг аьла дац. Планал совгIа кийчъяьй аьнна, силос кийчъелга а соцадаьд. 18 сентябре, дийнахьа 2 сахьат даьлча, тIеххьара силоса кIоаг дIакъайла а баьнна, чубахаб яхаш болхлоех цхьа саг вацар база юхе. ХIаьта тахан дIакъайла баьннаб яьха кIоаг лаьттан тIара хьаллакхагIа ах метр мара хургбацар, цул совгIа кхоачам хиллал лаьтта тесса из дIакъайла ца хиларах хIанзехьа а хьамукъа а яьккха силос юаш массехк бежан доаллар. ХIана доацу хьийга къа зехьа?

Первомайскера дIаара ваьнна Муржече уллачахьа дIавийрзача моллагIчун а бIарг кхетаргболаш дада гидуаргий кхаш. Уж я Орджоникидзе цIерахча колхоза 70 гектар гидуаргаш. Цхьанне а аргдац царех уж товара лаьрхIа я аьнна, хIана аьлча хьатIа нийлха яьнна а цхьайолча метте гидуаргел лакхагIа оасар долаш а я уж. Дукха ха йоацаш ша теха йоаяьй уж яхаш бахьан даккха гIерт артела хьалхле лелаераш. Хьагуш дола сурт-м доаггIача тайпара доал ца даьлга да.

Цу гIулакхий уйла а яь балхацара кхоачамбоацараш дIадаха а, дIахо йодача хана цу тайпара гIалаташ хурдоацаш колхоза болх тоабе а декхарийла а ба колхоза хьалхле лелаераш.

Доахан леладелга керттера гIулакх да цу районе, цу оагIорахьа дегIаух цу района боахам, а. Из дата а доагIаш болх мамогта сихагIа тоабе, доакъарий база чIоагIъе, хьажкIаш, коартолаш кхыйола культураш чуэцалга сихде декхарийла ба колхозий хьалхле лелаераш, партийни организацеш, берригa юрта боахаман болхлой. Из болх тоабе торонаш йолаш я Первомайски районерча массайолча колхозашка.

С. КОТИЕВ.

Дика болх бу технологаша

Грозненски нефтеперерабатывающи завода 12 установкан технологаша боккхача безамца тIаийцаб ССБП ЦК аргIанца йоаца XXI съезд гулъе аьнна баь соцам. Масса а йолча сменашка собранеш а хиннай, цига болхлоша керда производственни декхараш а тIаийцад.

Шоаш денна дош кхоачащду цар. Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дизара сийна дикача доагама ши эшалон еннай № 12 йолча установкан коллективо.

Къаьстта дикача балхаца белгалъяьнна я операторий Дьякова, Яковенко, Асатурова сменаш.

ХIанз шоай берригa низ тIабахийта болх беш я цу установкан коллектив.

Н. ГЛУХОВ.

Хьун участкан болхлой къахегама вахте эттаб

⋆ ⋆

ДоккхагIа декхараш тIаийцад

Массава а чIоагIа раьза хинна тIаийцар Первомайски хьун участкан болхлоша ССКП сентябрьски Пленумо аргIанца йоаца XXI партсъезд гулъярах бола соцам. ХьалхагIа тIаийца хиннача декхарашка хьажа а хьажа съезда сина кхы доккхагIа декхараш тIаийцад участкан коллективо а цун хIара болхлочо а.

Клепотеса Пентакова Марияс съезда сийна шийх дийнахьара балха нормаш 120—150 процент кхоачашъе декхар тIаийцад. Станочница Мишина Матренаси цун помошникаша Точиева Лидаси, Жиляева Марияси лаьрхIад шоай станокага дика а хьожаш, цахаддаш болх а бийташ 120—130 процентал чухьанахьа йоацаш шой дийнахьара норма кхоачаш а еш съезда накъа баха.

Горючи кходеш а дукхагIа балха овсарал хургъйолча тайпара машин лелаеш, а хьу хьатIа кхухьача балха дийнахьара норма 120 процентал кIезигагIа йоацаш кхоачаш еш съезда духьал ваха лаьрхIад шофера Слесаревс а.

Участкан ерригача коллективо лаьрхIад шера йола план 25 декабре кхоачашъе, хIаьта деловой хьу кийчъяь 15 декабре йисте бовла а мамогга чIоагIагIа балха овсарал лакхъеш хьун материалата шийх дIабода мах лохбе а.

В. СТЕПНОВ.

ТIех кхоачашъю задани

54 куб. м я Куликов Ивана рамщикал болх беча херх хьокхача раматIара дийнахьара норма. Цхьабакъда цунна кхоачам хиллал хIатIаэза хьу хилча из норма 150—160 процент кхоачаш ца еш-м Iац из. Херх хьокхача раман доагIача тайцара доал а деш цунна фу эш а хьожаш, цахаддаш цунга болх байт Куликовс. Цудухьа вIаштIехьа доал цун из норма ишта кхоачашъе а.

Херх хьокхача аппаратага дика болх байтара доккха гIо а деш, шоай балха заданеш тIех кхоачашъеш ба Куликова помощникаш — Долов Махьмади-закомельчик, Балаев Абоихьу хьатIа увзар, хьу тележкатIа хьатIа юллача а хьатIаувзача а болх беш йола Зариева РаIшати, кхыбараши.

ТIеххьарча кхаь дийнахьа 220 куб. м гаргга хьу херх хьакха чакхъяьккхай цу зIамигача коллективо. Бакъда, цхьадолча деношка херх хьакха хьу йоацаш бус уж. Из цар бехка дац. Каст-каста хулача йоачаша наькъаш а дохащдеш кхоачам хиллал хьу хьатIа я вIаштIехьа далац участке.

ХIанз ерригa участкан коллектив санна XXI пертсъезда сийна керда декхараш тIа а ийца къахьегаш я из херх хьокхача цехе болх беш йола зIамига барттайна коллектив а.

ДЗЕЙТОВ ЮНУС,
участкан технорук.

Керда клуб

Первомайски хьун участок йолчахьа дIаводаш эггара хьалха цунах бIарг кхетаргболаш, цу сиха доагIача, лоаман Эссах дIадехьа ваьнначa цунна йисте, аьтта оагIорахьа шаьрача, хозача метте дагIа сира бос бола доккха цIенош. Из я хьун участкан болхлошта культурни салаIа хьалъяь клуб.

Клуб хьалъе болабелар уж 1957 шера ноябрь бетта, хIанз чура хьоахаш а басараш хьокхаш художественни оформлени еш а латт цига йоккха фае, 300 сага лаьрхIа йола цун зрительни зал, хоза кийчденна латта цун арахьара пенаш — из дерига а доккха совгIат да хьун участкан къахьегамхошта.

— Эггара хьалхара сакъердам укх клубе оттабергба оаха Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дузача дийнахьа, цу дийнахьа йистедовла декхар тIаийцад оаха, из кхоачащдерт хилара шеко а яц, — йоах клуб хьалъеча прораб волча нов. Курмагометовс.

Сурта тIа: Первомайски хьун участкера клуб.
С. СУЛТАНОВА текст. И. ПЛИЕВА фото.

ХИМИ НАХА ЙОВЗИЙТА

Парафин

Шоана хьалхашка истола тIа ул сигал бесса лесташ, кIай бос бола, шана тара, чакхса доагIа Iаькъа. Кулг техча шийла яц из. Из ша бац. ХIаьта фу я из? Из парафин я. Грозненски нефтеперерабатывающи заводо арахецарех цхьа продукт я из. Вай мехка парафин йоаккха промышленни производство йилла иштта дукха ха еце а, хIанз шерра яьржа продукт я парафин.

Революци хилалехьа а гIийртаб мехкдаьттах парафин яккха. Октябрьски революци хила дукха ха йоацаш, хIанз йолча Октябрьски района территоре тIа парафин йоалла Iалаьмате дукха мехкдаьтта корадаьча Грознена къаьстта лоархIам болаш дар уж тохкамаш.

Хала даккха дезаш бар из тайпа мехкдаьтта грозненски нефтепромышленникаш. Цу хана эггара лоархIамегIа йолаш хиннача продукцех дола мазут 30 градус йIовхал эттача доталора. ДIачуи хьачуи дотташ хала хилар бахьан долаш потребителашка дIакхачийта тIа-тIа а халагIа хулар из. Мехкдаьттанца парафин хилар доккхача зене лоархIар. Иштта хала этта гIулакх дIадаккха мехкдаьтта парафинах цIенде дезар. Цу хана а тIехьа вахачеи промышленностаи юкъе йоалайича чIоагIа пайдане хургхилар гойташ хинна парафин яккха а мазут датаргдоацаш хилийта а вIаштIехьа доалар из дича.

Из декхар чакхдаккха вIаштIехьа даланзар революци хилалехьа хиннача Россен нефтепромышленникий. Дукха мах бода а чоалхане а йола оборудовани эша технологически керда процесс лелае низ дIакхачанзар цар.

Советски Iаьдал эттача, мехкдаьттан промышленноста национализаци яьчул тIехьагIа мара, дудаланзар нефтепромышленнашта де ца мегар. 1927 шера Советски Союзе эггара хьалха Грозне хьайир парафин йоаккха завод. Из завод Грозненски нефтеперерабатывающи завода цех я хIанз.

Парафин яккха Iомалуш дукха холонаш нийсъелар, цхьабакъда парафин йоаккхалга масса хана шер а деш, уж холонаш эшайир завода коллективо. Эггара хьалхагIа йоаккхаш хинначул дуккха-дукхагIа йоаккха хIанз парафин, цхьабакъда из дукха эшаш хилар бахьан долаш халкъа боахаме езагIа йолча продуктех цаI я парафин хIанз а.

Парафин эшаш я промышленноста кхачан, парфюмерен, электротехнически, нахьараш тоадеча, цIилеторгаш еча кIерамаш деча, кхыдолча а доакъошка.

Нахчана тIахьокх, канфеташ юкъе ехкача каьхатах хьокх парафин. Кремаш, помадаш, кхыйола косметически хIамаш еча дода из. Массанена а йовз вайна цIилетаргаш, цхьабакъда цу цIилеторгий кIаьргех чудайта парафин доаллилга дукхача наха-м хой хьох. Дукха эзараш тоннаш парафин йода цIилеторгаш еча. Царга йохийташ ше къаьстта йола цIилеторгий парафин яхаш цIи йола парафин а я.

ТIоадал чакхъяргйоацаш, кIаьда а леладеш дукхагI ха йоаккхаргйолаш а нихь-цIока тоаду парафинаца.

Электричество во чакхйоалийташ а да из. Цудухьа электрокабелаш, аккумулятораш еча изоляционни гIулакхашта лаьрхIа а йода парафин.

ХIаманна хьокха промышленности а вешта а даьтта кийчдеча, тIахьоарчаде кхычахьа технически каьхата парафинизаци еча, кхычахьа а йода парафин.

Парафин кIезига лоархIам болаш яц медицине а.

Простудни лазарех а анех а саг верзавеча новкъостал ду парафино. СССР-а Iилмай Академен хьоа тохкача Института къаьсттача заказех геттара чIоагIа цIенъяь парафин йоаккхаш моттигаш а хиннай заводе.

Вай мехка химически промышленность, къаьстта синтетически материалаш хьаяр, дегIайоалае аьнна декхар хьалхашка оттадаьча ССКП ЦК-а майски Пленума соцамаша мехкдаьттан хими дегIайоалаярна эша йоккхий перспективаш хьаел. Вахача а промышленносте а эша дукха товараш хьадарна еза эггара дикагIа йола бедал я нефтеперерабоктан продукташ.

Къаьстта лоархIам бола торонаш йоахк парафинах. Шийх химически лоаттамга диллача хьайбай а баьцовгIай а хьоаналца йоахкача хьоанала кислоташта чIоагIа тара я из. Хьоаналца а парафинаца а углероди водороди я. Цхьабакъда хьоанала кислотаща я парафинаца йоаца кислород а.

Парафин хьоанала кислоташта гаргга латташ хиларо дагадохийтад искусственни хьоанал йоаккхача цунах эша бедал е аьнна.

— Парафина молекула юкъе кислород яхийтача гIулакх вIаштIехьа даргда,— йоахар Iилмахоша.

Итташ шераш хьалхагIа иштта дола декхар шоашта хьалхашка оттадир дуккхача мехкашкарча Iилмахоша. Цу хьакъехьа дукха къахьийгар немций Iилмахоша хьалхара дунен тIом хиннача хана. ТIемо гобаь чуберзабаь боахкача немцашта кхачан продукташ тоъацар, парафинах кхачан хьоанал яккха гIерташ чIоагIа къахьийгар немцаша, цхьабакъда хIама-м дудаланзар царга.

Цу хана денз парафинах хьоанала кислоташ яра гIулакх дикка гаьнадаьннад. Цу хьакъехьа кIезига хIама даьдац советски Iилмахоша а. Лоададаь парафин феца мистдара наькъаца хьоанала кислоташ йоаха промышленни способ Iомаяьй хIанз вай мехка. Ше къаьстта йола катализатораш юкъе а йолаш, парафин мистйолийташ йолча колоннашка гIолла из чакхъялийтача, цхьа тонна парафинах 900 килограмм хьоанала кислоташ йоахалургья.

Мехкдаьттан продуктех яьхача хьоанала кислотий синтеза халкъа боахаме боккха лоархIам ба. Хьайбай а баьцовгIай а хьоаналалах дукха эргало йолаш яц парафинах яьха искусственни хьоанала кислоташ. Барзкъаш дутта а кулг-юхь дула а сапаш деча додача кхачан даьттан когаметта йолх уж дикача толамашца. Из бахьан долаш доазол дихьара ийъю тайп-тайпара материалаш, масала, кулгашта хьекха сапа деча эша коксови даьтта, кIезигагIа ийе езаргья.

Солидол, дикагIа дола олифа, цу тайпара кхыйола продукташ еча а кIезига доадац кхачан даьтта. Цу даьттан когаметта а йолх искусственни хьонала продукташ.

Цунца йисте далац парафинах де йиш яр. КIай, чIоагIа а кIаьда (козача) а парафин мистдарца, хьоанала кислоташта тIехьагIа тIа гидрировани а еш, тайп-тайпара дола спирташ даха йиш хургья. Цар ларда тIа хьае йиш хургья растворителаш, «новость» яхар санна йола хIама цIенду порошок, флотеагенташ, пластифекатораш, цайоала пленкаш, цу тайпара кхыяраш а.

Практически боккха лоархIам бола а ацетатни искусственни даьри деча эша а уксусни кислота даккха а йиш хургья парафинах.

Парафин даккха Iалаьмате йоккха торонаш я вай мехкага. Из даккхарна кертера моттиг лоац Нохч-ГIалгIай мехка а лоалахарча районашка а доаккхача мехкдаьтто. Дукха ха ялалехьа керда мощностaш хьалъяра чотах чехкка лакхлургда Грозне парафин йоаккхилга.

ХIанзолца хьа искусственни хьоанала кислоташ а спирташ а дахад кIайча чIоагIача парафинах, цунца вай грозненски парафин а долаш. Феткенаца, дизельни доагамца долча, атта лалача, низкомолекулярни парафиний боккха мах бир Iилмахоша. Уж тайпа парафинаш Iалаьмате дукха доахк мехкдаьттах. Дизельни доагама депарафинизаци яра наькъаца а доах уж. Иштта уж даха цхьа установка Грозне хьалъе лерхI.

Синтетически хьоаналца кхачан хьоанал хувцара наькъаца хIара шера халкъага 400000 эзар тоннал кIезигагIа йоацаш хьоанал кхачийта аьнна оттаяь партени правительствони задани чехкагIа кхоачашъе парафиний ерригa торонаш халкъа гIулакхага яхийтар нефтеперерабоктчикий сийлен гIулакх да.

Г. КОЖЕВНИКОВ,
Грозненски нефтеперерабатывающи завода кердача техникан цеха начальник.
(«Грозненски рабоче тIара» хьатIаяздаьд)

Къахьегамхой йоакхо ю

Грозенен нефтедобывающии газовойи промышленноста 2-ча автобазан болхлой балха хьокхамашца белгалбаьннаб. Шофераша дика болх барах дIабахача бархI бетта 122 эзар литр бензин кходаьд. БархI бетта йола план тоннокилометрах лаьрхIача 134 процент, дIакхихьа груз тоннах лаьрхIача 136 процент кхоачашъяьй коллективо.

Хьинаре къахьег дукхача хана денз шоферал болх беш волча Мусаев Сурхос, Пилипенкос, Ткачук Василес. дизельни аппаратуран слесарь волча Гриденс, иштта кхыбараша а. ХIара бетта йола план 135—140 процентал кIезигагIа кхоачашъяьяц цар.

Дика да завода болхлой вахара хьалаш. Гобаькха ягIаш хоза гаьнаш йолаш, ахкан хана салаIа а Iийне Iахайша хIама даа а, цIена, цхьаннахьа кхыметтел Iаежа цхьа га а ца уллаш хоза тоаденна латт завода ков. Цул совгIа, Iаьржа балхаш дечарна балхара йистебаьлча лувча, хIаранена барзкъаш чудахка шкафаш а йолаш кхоъ душ я болх беш. Юххе йоалаш столови, здравпункт а я. Болхлой унахцIено лораегрйолаш цехашка гIолла вентиляцеш чакхйовл.

ХIанз кердадекхараш тIа а йица, шоай берригa низ тIабахийта болх беш я автобазан коллектив.

Р. РОЗОВА.

ХIаруна „шайхал“

(Вайнаьха багахбувцам тIара)

Сайра тIаера. КIезига хьалха цхьаккха хIама ца хиннача йийкхача сигала, минут массаза йоал дукхагIа а хулаш, сийрда дувлаш лепар седкъий.

Йокъаеннача йоархIех, соахкарча гIадамий юхгех йийзаь тха цIи сийрдаяьнна йоагар. Iоа а хьалла а тхачул совнагIа кхы а яр юкъ-юкъе йоагаш цIераш. Тхо санна аргIе бийсаш тIехьа а йоахаш гота боахкача ахархоша шошта пхьор кийчде йийзаь цIераш яр уж. Цу цIерий сердалонех бIаргагора царна гонахьа хьувзача наькха IиндоргIаш.

Со цу хана зIамига вар. Паччахьа дIа а ваьккха, советски Iаьдал этта хьалхара шераш дар уж. Ахархоша, хIаране ши-ший кха а долаш, къаьст-къаьста йоахкайора готаш.

Гота воаллача сай даьна а, цунца юкъа гота хиннача Саьлгирена а новкъостала царца Iеш вар со а.

Дахчан кожолгах ей кха а элла. пхьор кийчде тхо хайжа дагIаш, шоашта саготалла багIа тIабаьхкар тхона лоаллаха гота баьхка Бексолтеи Хоасботи.

Беззаме кхехка болабеннача яьна гонахьа цхьацца-шишша дувцаш Iеш вар виъ къонаха. Со, цар къамаьлага ла а дувгIаш, юстаро вагIар.

Лувш-оалаш, эггара тIехьа а къонахий къамаьл шайхашка даьлар.

— Во осар даьча кхай тIа баI санна, дукха баьржаб уж хIанз, — аьлар Бексолта. — Сои-сои шайх ва, сонеисонеи хиннар а хургдар а хов, яхаш... Царна-м нах Iехабелга мара, кхы хIама ма хацар.

— Иштта ала мегаргдац,—аьнна цхьатарра духьал йистхилар Бексолтийна са да а Хоасбот а. — ХIама ца ховре-м шайхаш а хург мича бар царех.

— Айя, соахка гIатта никх санна, ерригa вай юрт а. хьояь шийна тIехьаяьккха «шайх» ва, яхаш, лийнна нохчашкахьа говраш а лочкъяь хьаена лийна йовсар дагаягIаций шоана? — аьлар Бексолта юха а. хIаьта Саьлгири цу хьакъехьа вIалла йист а ца хулаш, фуъ биаь а янна сагота латта говраш, баргалаш а теха, церг хьакха дIахеца вахар.

Говраш дIа а хийцаь ше юхе тIавеча, чIегIий бий кха а тилла, цIи сийрда а яьккха, аьлар Саьлгире:

— Кулгех шонкаш йоахкаши дегIа хьоцар доахаши вола саг шайх ваьнна моттиг яле тамаш я. Аз дувцаргда шоана цхьа хIама.

Саьлгире дийцаьчох сайна дагадоагIар хIанз аз дIадувцаргда шоана.

— Дуккха шераш хьалха, — аьлар цо, — кхо къонах хиннав шоайла вIашагIкхийтта даиман къоал деш: ЖалауддиниIалауддини, ХIаруни. Болх бе а, шоашта эшаш дар къахьегамца хьаде а ловш хиннабац уж. ХIаьта къоал а вIалла тайнадац царна — мел лочкъяь хIама гуча ювлаш хиннай. Къоал массаза ду гуча а дувлаш, тоам а тIехьа из юха тийкха, шоай хиннача боахамах а баьнна, хIалак хиннаб уж.

Шоай боахамех а беха, наькха безамах а баьнна, тIабоагIаш пайда а боацаш бисаьча хана. каст-каста шоайла вIашагI а кхеташ уйлаш еш хиннай кхаь къонахчо, аттача гIолла хIамилг тIайоагIаргйолаш фу хургдол-теш, яхаш.

— ХIа-хIа-а, ладувгIалаш, — аьннад эггара тIехьа а Iалауддина, — сона цхьа хIама дагадехад вайна, аьнна.

— Фу дагадехад хьона, Iалауддин? Хьадувцал тхона, — аьнна. гIадбаха тIабирзаьб цунна новкъостий.

— ХIанз вайна тIерча гIулакхага аз ладийгIача, сона эггара пайданагIа а аттагIа а хургдолш корадоагIа, ХIарун, хьох шайх хилча.

— Айя, хIанз фу дувц Iа? ЭгIа-х мича ваьв хьо! ховргдий сона шайх хила—аьнна, дIакорзагIа ваьннав хIарун.

— Ховргда даьра! — аьнна, дIатешаваьв Iалауддина новкъост. — Шайх хиларна хьа де мел дезар аз дIааргда хьога. Кхоана пхьегIа тIа а гIойя, Iа нахага дIадувца деза: «ХIама хов сона, шайхий дакъа кхаьчад сога», яхаш.

Жалауддин йист а ца хулаш ваьгIав цар из къамаьл деча хана.

ДIа а хьа а дийцаьчул тIехьагIа. новкъосто яхарчоа раьза а хиннав ХIарун.

Ши-кхо ди даьннача гIолла Iалауддини Жалауддини къоалагIа а баха, шоай юртарча цхьан мискача сага цаI мара боаца етт чурабаьккхаб. Цу буссе а цхьаннахьа къайлача моттиге, лакха яьннача йоархIашта юкъе из етт дIа а оттабаь чубаьхкаб уж.

Iурре ара а ваьнна, лаьтта бIара а хьежаш, дуIаш дешаш мо, бордаш а детташ, айла юкъе гIолла лелаш хиннав «ХIарун-шайх». Iатта орцагIбаьнна лела юртара нах тIабаьхкаб «шайхийга» шоай етт хатта.

— Сийсара чурабаьккха тха цхьа етт бигаб къуша, — аьннад цар ХIарунага — Из етт хьан бигаб ха къахьег далара Iа тхона.

— Мегаьд. Хьожаргва со — аьннад ХIаруна, — хало къахьега-м деза са цу гIулакха. ХIаьта а хьегаргда-кха аз из къа.

Ше хьегача «къих» боагIа мах дIакхайкабича шийх гIулакх лер тIара далар кхераш. корта баь дала дезачун кхы цIи а ца йоаккхаш, саррахьа юха кхета, аьнна, дIабахийтаб ХIаруна етт хоатташ хиннараш.

Саррахьа кхо тума а дахьаш (ах Iатта мах хиннаб йоах из) уж юхабаьхкача, кхо тума хьа а ийца, новкъосташакъуша шийна хьайийца хинна моттиг дIахьийхай ХIаруна. Iатта дай болабенна дIабахаб «шайхо» шоашта хьийхаьча моттиге. Лакхача йоархIашта юккъе, цхьан хьокха юхгах эзза дIа а бийкха латташ хиннаб етт.

ХIаруна «шайхал» чIоагIденнад. Ахча тIааха доладеннад Новкъостий гIадбахаб.

ТIаккха мо, кхы дуккхаз а даьд цар из тайпа гIулакхаш: хIама лочкъа а йийя, шоай «шайхийла» гIолла из юха а ерзаеш.

Хьалха «ХIарун». яхаш, йокъаенна га санна, цхьалха хинна ХIаруна цIи «ХIарун-шайх», аьнна, шолха яьннай, зIамигачо а вокккхачо а, кхалчо а маIачо а — массане а дувцаш хиннад ХIаруна «шайхал».

«Шайхал» чIоагIденнад, «шайханна» а цун новкъосташтакъушта а тIайоагIаш йола хумаз совъяьннай, новкъостий—къуй гIозбаьннаб...

Шоай «шайхийга» гIолла, шортта шоашта хIамилг а яьккхе. юха а дерзадеш, кхы дуккхаза а даьд цар цу тайпара къоалаш.

Бух боацаш мича хул цхьаккха хIама а. Хьувзаш-лелаш, эггара тIехьа а, акхарна ховш хIама а доацаш, эггара тIекхыча къуша паччахьа, банка тIара ахча даьхьад.

Берригача мехкара дик-дикагIа вола къонах вIашагI а теха, цу мехка хьалхашка дIа а этта аьннад паччахьа:

— ХIа-хIа, мохк! Са банка тIара лочкъадаь ахча дихьад. Из ахча дихьа саг оаш сога хьа ца оале е дихьаьчо из ахча сога юха ца кхоачийте аз ткъаь пхиъ шера хIанзолца адамашта дувца ца хезаь Iазап лургда мехка чухь вахаш мел волча сага. Дика уйла а йийя, шоайла дага а даьле жоп да сона.

Шоаш дергдар фуд ца ховш, чIоагIа йишъеха хьайзад адам. Эггара тIехьа а. шоайла дага а баьнна, наха дехар даьд паччахьагара:

— Цхьан воча саго даьча хIаманна тхо Iазапе а ма оттаде, хьо тха паччахьа хилча, хьайна а хоза мичад хьона бехк боаца нах Iазапе оттабарь. Ужжамо дола хIамаш ховш цхьа шайх ва вай мехка, ХIарун, яхаш. Тхо ца а хьувзадеш, цунга хьаоалийта далара Iа хьай ахча дихьа саг.

Паччахьа уйла яьй цу деша. Уйлаяь ше ваьлча, къоабал а даьд цо мехко яхар. Кхайка циггача тIавийхав паччахьо «ХIарун-шайх»

— Хьай хьаштдале са банка тIара ахча дихьа саг хьалохарва Iа, хьай хьаштдале лергва хьо — цу шиннех моллагIа а хьайна деззар да хьона. МалагIа дергда Iа цу шиннех? — аьнна, хьаьттад паччахьа, нах а баха тIавоалаваьча ХIарунага.

Сов кхеравенна йист хила ца могаш дукха ха яьккхай «шайхо».

— Дукха къахьега а, уйлае а езаш доккха хIама да, сий дола паччахьа, Iа сона тIадуллар, — аьнна, жоп деннад эггара тIехьа ХIаруна, — кхы саг чу а ца воагIаш, хьа цIеношка, цаI яьккхача шоллагIъяр ца йоаккхаш, кхо бийса яккха еза аз — тIаккха ховргда сона хьа банка тIара ахча даха моттиг. Кхоанара бийса хьалхара бийса хургья са, хьо раьза вале, тха сий дола паччахьа.

Цу гIулакха паччахьа раьза хиннав. «Шейх». чIоагIа кхеравенна а волаш, цIавахав.

ЦIаваха «шайх» новкъосташта сердаш, велхаш, кадаш, йишъеха сахиларга ваьннав.

— Айя, фу дергда аз хIанз? Айса фу дергда мича хов сона! Оаш ле а ваь, сайна фуд ца ховш дола гIулакх аз хьаэцарах вув-кха со! — яхаш, собIарз а денна новкъосташка кадаш ер воаллача хана «занкI» аьнна, ена хьаэттай паччахьа почта, чехка тIавола йоах хьога паччахьа. аьнна, хабар а дахьаш. «ХIарун-шайх» а, цун новкъостий а чIоагIа белхаш а болаш вIашагIкъаьстаб. Са чудоаллилга мара кхы гунахь доацаш, селла кхеравенна а волаш «шайх» кхайкача дIавахав.

Вига а вига, паччахьа гIалашха цхьан цIагIа Iохоаваьв ер, шортта даа а мала денна.

ХIама даа дог ца доагIаш, набара сийг ца кхеташ са хиларга ваьннав. Iурра, тIа а баьхка, паччахьа хьакимаша хаьттад,

— ХIама хайрий хьона, ХIарун-шайх»? — Паччахьа хьога хьежаш ва.

— ХIама хайнадац сона. — аьнна, гIийлла жоп деннад ХIаруна.

Цхьанна а хIамах чам ца болаш, саготоно а яйнача набаро а чIоагIа вIашка вахийта а волаш сайранга а ваха,, шоллагIча бус кхыча цIагIа ваьннав «шайх». Шортта даар а малар а деннад цунна цIагIа дIачу.

Цу бус а, хьалха мо, даарах мотт ца тохаш, маларах къург ца беш, набара сийг ца кхеташ, са хьувзаш, дог Iувдаш са хиларга ваьннав. Iурра, тIа а баьхка, паччахьа хьакимаша хаттар даьд:

— Цхьаккха а хIама дайрий хьона сийсара, «ХIарун шайх? — Паччахьа хьа хабарга хьежаш ва.

— Цхьаккха а хIама ханзар сона, — аьнна, жоп деннад ХIаруна чIоагIа йишъеха а волаш.

Дунен чам байна сайранга дехьад цо из ди а.

КхоалагIча бус кхоалагIча цIагIа ховаьв «шайх». Кхоана вуврг ма вий со, аьнна ,дага а деха, ахбийса яьннача хана отташ хулча сатемца лерги уйле а тайна ХIарун вагIача гIолла, «чува мегаргвий со? — аьнна, хоаттача хьисапе, наIарга татадаьд. «Шайхо» юха хоам баьчул тIехьагIа, «цкъарра», аьнна, ниI хьа а йийла хьачуваьннав, гебагIа юхье а багIаш йола йаьха топ хаьн а уллаш цхьа салте.

«Шайх» цу гIулакхах чIоагIа кхеравеннав — ше ве чувоагIа салте из ва мотташ хиннав «шайх».

— Айя, хIанз са мича хиннад вайна, — аьнна, велхар а хьоаставалар а вIаши увш «Шайхийга» узам эккхешехь а сихха ХIаруна дIатIа а волавенна, цунна хьалххашка гIарсе Iогора вахав салте:

— Хьай даьла духь бехказа валийтала со, шайх, — аьннад салтечо. — Из ахча дихьар со ва... Са берий духьа а даькъаза ма ваккхалахь со, шайх... Укх паччахьанна ткъаь шера гIулакх а даь се цIаводандаь, кулг даьсса цIа ца вахар духьа, аз лочкъадаьдар из... ХIанз ши кIира даьлча цIаводаш вар со. Се цIаводача хана хьадаккха дагахь, из ахча аз хьалла амбара кIал лаьттах даьлладар. Цигга доал из хIанз а. Аз боккъала дех хьогара, Iа се дIа ца вувцар... — аьнна чIоагIа хьоаставеннав салте ХIарунага

— Иштта хьо хье хьатIавар догдоахаш лийннав со укх кхаь ден-кхаь бус хьо дIа ца вувцаш. ЧIоагIа дика болх баьб Iа, аз дIавувцалехьа, хье хьатIавена. Са хинна даьлча хьо дIавувцанза варгвоацаш вар со. ХIанз кхера везац хьа паччахьанна ховргдац хьо малав...

Геттара гонех а хьаьрча, «шайханнна» баркал а аьнна салте, ара а ваьнна, дIавахав

Шийга хиннача бокххача балех, Iимерцаьча дIайхача дийнахьа шийла фо кхийтача санна, хIарун паргIата ваьннав. ТIаккха дика шийна дуарг мел дар диа а диа, марг мел дар мала а менна, чIоагIа мерза наб а кхийтта, тхьайса дIавахав из.

Iурра, хьалха санна, баьхкка хьа а этта, наIарах тата даьд паччахьа хьакимаша.

— ДIадовла цу наIар тIара! Фу таташ оаш цига дераш? Набарах воалл со, — аьннад «ХIарун шайхо», наьха мо наIарга баьхкарашта тIа а чайха.

Таташ цу сахьате «ТIап», аьнна, дийшад.

Шийх паргIатта хьал а гIатта, «шайх» араваьннача гIолла кхераш озабенна а болаш, тIабьхкаб укханна тхьовра укхо човхабаь бахийта паччахьа хьакимаш.

— ХIа-хIа, «шайх»! Дайрий хьона цхьаккха а хIама? — аьнна, хаьттад цар.

— Оаш хIана хет сога из? Долле шо, хIанз паччахьа волча гIоргда вай, —аьннад цо хьакимашка, цар шийга даьча хаттара жоп а ца луш.

Баха дIакхаьчаб паччахьа волча.

— Фу хилар хьа гIулакхах? — аьнна, хаьттад тIаккха паччахьа. — хIама хайрий хьона са дийнача ахчах?

(дIахододар 4-ча оагIон тIа)

Доазол дехьара

Тайване американски эскараш гулделга дIахо хьош да

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресса агентстван корреспонденто Р. Такмэна Тайбэяра беча хоамах, «тIема низ совгIабаккхара духьа «Тайване кхьчай «Ф-104 старфайтер» яха американски реактивни самолеташ. Уж, йоах корреспонденто, американски тIема-фецарча низий эггара чехкагIа лела самолеташ я.

Американски командованен официальни викало аьлар, американски кемаша лорадеш дола чанкайшистски кемаш фецара лорадара духьа пайда эцаш я, Тайване США-си чанкайшийстски эскарои цхьана еча маневрашта юкъе дакъалаца ена фордацарча авиацен 11-гIа полк.

Iарбий халкъаш китайски вежарашца цхьа барт болаш да

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливанерча машара раьза бараша китайски халкъан къовсамца шоаш раьза хилара заявленена кепа техай.

Ливанера американски тIема оккупаци дIахо хьош йоллаше а США 7-гIча тIема-форда флото соцаяьяц Китайски Халкъа Республиканна духьалара ший провокацеш, цунца юкъарча машара керда халакдара тIема кхерам тIа а тувсаш.

Ливански халкъ, йоах дIахо заявлене тIа дизза раьза да сийлахьдоккхача китайски халкъо Китайн територе тIареи цун территориальни хиш тIареи американски церрига тIема низаш арадахара лоаттабеча къовсама. Ливански халкъо иштта дIадех Китайски Халкъа Республиканна ООН-е цун бокъонца йола моттиг дIаялар. Iарбашта, йоах заявлене тIа, дицлургдац шоай лоIамах хилареи суверенитети бахьан шоаш къовсам лоаттабеш китайски халкъо шоашта даь новкъостал.

ДАМАСК. (ТАСС). «Ан-Наср» яхача газето беча хоамах ОАР Сирийски района болхлой 190 профсоюзни организацеша хьакхайкадир Тайвани КНР территорех дIакъаста йиш йоаца дакъа дола бердайистера островаши мукъадахара духьа китайски халко лоаттабу нийса къовсам шоаш бизза хьаллоацилга.

КНР-а духьалара США-н керда провокаци

НЬЮ-ЙОРК, 18 сентябрь (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентствон корреспонденто Тайбэяра хоам беча тайпара Тайванерча США форда гIишлой командованен викалас майоро Мартина дIакхайкадир Куэмоя районе (Цзиньмыньдао) чанкайшистски транспортни самолеташта тIалетача Китайски Халкъа Республикан моллагIча самолеташта атака е аьнна американски истребителашта приказ денна хилар. Мартина аьлар, «американски самолеташ КНР самолеташта материка тIарча китайски базашка кхаччалца тIехьа яха а цу базашта бомбаш етта а йиш йолаш я».

США-на лаьттан искусственни спутник урагIа яхийта мегадац

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Кейп Канавералера (Флорида яха штат) американски агентствос хоам бу:

Цига 16-ча сентябре шийца 9,76 кг. езеи 50,8 см. диаметри йола искусственни спутник а йолаш «Авангард« яха ракетни система урагIяхийта бенна хинаб яхаш. Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентствос хьахойт, цун двигатель болх бецц хиннаяле а, лаьттара гIаттара гIатта мегадац ракета.

МИЛАН. Дукха ха йоаццаш, Итален Коммунистически партен центральни органа «Унита» яхача газета традиционни цIей хилар. Цига дакъа лоацаш Къилбаседа Итален дукхагIа йолча районашкара итташ эзараш къахьегамхой бар. Итален Коммунистически партен цIи хеза лидераш а бар цига, царца вар КПИ ЦК Генеральни секретарь Пальмиро Тольятти а.
СУРТА ТIА: Дезача дийнахьа.

Публифото сурт.

КОРЕЙСКИ ХАЛКЪА-ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. Сунчжински металлургически заводе лоаладаь металл дIа-юха дотташ боахк.
КНДР Центральни телеграфни агентствон сурт.

Гаьнарча Малхбоале США-с лелаеча политикана эгIазъяхай Англен общественность

ЛОНДОН. (ТАСС). Тайваньски проливе американски агресси шеръяларах Англен общественность чIоагIа эгIазъяха я. Газето «Дейли геральд» бIарчча хьалхарча оагIон тIа яздаьча кертеяздаьчунца дIадех «из эгIор соцаде». Редакционни статьяца газето чIоагIа критика ю американски агрессена гIо деш йолча английски правительствона. «Парламентага а халкъага а ца хоатташ, — язду газето, — Макмиллана тIема оагIонагахьа ерзаяьй Англен арахьара политика. Даллесса дIаденнад цо вай».

«Дейли геральда» хоадам боллаш хьадех английски правительствогара, нагахьа санна «Даллес лата волалойя» Англес цунна гIо дергдоацилгах американцаш тешабе безилга.

«ГIайрений (Тайваньски проливе — **Ред. белг.**) хьакъехьа йола американски политика нийса ца хилара тарра кхераме а я, хIаьта цо юххера а дергдар эгIора хьисапеи цхьаккха хIаманца бакъбе йиш йоацеи тIом хьоабелга а да», — язду редакционни статья тIа газето «Ньюс кроникл», хIаьта «из Англен юкъера уйла а я», аьнна тIа а тохаш.

Хоадам боллаш а къаьгга а американски политикана юстардовлар дIадех дукха тираж а йолаш арадувлача газето «Дейли миррор».

Английски къахьегамхой органо «Дейли уоркер» тIахьех Китайски Халкъан Республикан хьакъехьа американски, английски правительствоша лелаеча политикан духьал юкъара къамий кампани йолаярна.

Кхыметтел английски правительствос дIалаьца позици бакъе гIертача газето «Таймс» а белгалду «Куэмой бахьан тIом хьоабар Iовдала долга а», хIаьта «нагахьа санна Макмиллана ВIашагIкхийттача Штаташка тIом ма хьоабе» аьннад аьна хьаоаларе «английски общественносто паргIата садоаккхаргдолга а».

Филиппинашкара США-н базаш Филиппинашта кхераме я

ПЕКИН. (ТАСС). «Манила кроникл» яхача газета тIара лаьца Синьхуа агенствос хоам бу:

Филиппински парламента членаша дIадех, Тайваньски проливе кризис оттарах дувзаденна, ВIашагIкхийттача Штаташа Филиппинаш тIара шоай фецарча тIема базаех пайда эцара дош Филиппинаша къоастадар.

Сенатор Сеас, цу базашкара самолеташ Тайманьски пролива районе йохийталургья США-на, аьнна. Нагахьа сана американски самолеташа тIом болабой, КНР а самолеташ ФилиппинаштIарча фецарча тIема базашка кхаччалца американски самолеташта тIехьа тIа тIом беш хургхиларах кхераш ва из. Филиппиний Правительство цу базашта контроль е ший бокъо хилар хьадеха деза, аьлар Сеас.

Ливане керда правительство вIашагIйолларах

Бейрут. (ТАСС). Укх тIеххьарча деношка ливански печато керттера теркам тIабохийт Ливана кердача президента посте генерал Фуад Шехаб оттарах керда правительство вIашагIйоллара деша.

Печато дувцачох, мехкарча дукхагIа йолча политически партей викалий барттайра цIихеза вола парламента депутата Рашид Кераме кандидатура премьер-министрал харжа оттае, аьнна.

Печато белгалдоакх, керда президент Кераме кандидатурана духьал ца хилар. Кераме кандидатурана иштта раьза хилар Ливана беррига патриотически низаш а.

Цхьабакъда, мехкара реакционни организацеша тIагIертта чIоагIдеш я, керда правительство «нейтральни саго» вIашагIйоллар, хIанзарча Сами Сольха правительствон оагIонгахьа бараш цу чу а боагIаргболаш.

„Агитатора блокнота“ аргIан номер

ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандани агитацени отдело арахийцад № 18 йола «Агитатора блокнот».

Блокнот доладу ССКП Центральни Комитета Пленум гулъярах беча хоамаца а ССКП ЦК Пленума ССКП аргIан йоаца XXI съезд гулъе аьнна баьча соцамца а.

«Беседашта йола материалаш» яхаш рубрика а йолаш блокнота тIа партен обкома лекторски группан кулгалхочун Э. Лина «СССР-а къамий доттагIал — социалистически интернационализмах доалла керттера гIулакх да» яха статья я кепа теха.

Цу тIа я «Предприятеш Iана болча кхоачама сихагIа Iалашъе» яха статья.

Нохч-ГIалгIай АССР-а гострудсберкасса а госкредита а управленен начальника нов. Солоницынас «14 миллион сома кхажбоагIаргба» яхача статья тIа РСФСР-а ахчан-хIамай шоллагIча лотереян бокъонаш ювц.

«Агитационни балха опытах» яхача разделе «Агитатора дош гIулакхаца чIоагIду» яха Алексеева статья я, из я Предгорни овощемолочни совхоза агитатора Ефросинья Агеевай балха хетаяь.

«Тха хьалхле лелаераш» яхаш рубрика а йолаш И. Викторова «Штурвала тIа — бурильщик вола Лопатин Иван» яха корреспонденци я кепа теха.

Мехкашта юкъерча гIулакхех язъяь В. Сидихменова «Китайски халкъа Сийлахь цIей» яха статья я.

Агитатора новкъостала лаьрхIа блокнота тIа лекцей, докладий, беседай, тематика я.

Республикан дикагIча доярка тIеххьа!..

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза (ст. Нестеровская) племенной хьайбай ферме республикан дикагIа йолча дояркаца нов. Кугаевских Т. И. цхьана болх беш ба йижарий Амриевар Раяи Лизаи, Зиряйляева Хал а. Цхьа шу гаргга ха мара яц цигача болх бу. Цул совгIа, хьалхагIа вIалла хьайбашцара болх лелабаь а бацар уж. Къона дояркаш гIадбаха бар цIи хезача дояркаца Кугаевских Т. И. шоаш нийсбаларах. ТIагIертта болабелар уж хьайбаш леладара говзал Iомае. ГовзагIча доярка — эрсий йижараша дикка гIо дора царна. Къахьегама тIера болча катийча кхалнаха сихха дIаэцар цар хьехам.

1958 шера социалистически декхараш тIаэцаш нов. Кугаевских дош делар хIара бетташ болча Iаттагара 5000 кг шура яккха аьнна. 5000 кг шура сов дукха яр къоначa доярка: лоха яр цар говзал, кIезига бар цар низ. Шоай хьинара а говзала а лоархIам а баь, цIи яькхар цар шоай цифран — 3000 кг шура хIара бетташ болча Iаттагара.

Мишта кхоачащду цар шоай социалистически декхараш?

Цу хаттара жоп лу укх цифраша. Нов. Зиряйлаевас ше лелабеча 12 Iаттагара дIабахача бархI бетта 2149 кг шура яьккхай хIаранегара, хIаьта август бетта 375 кг. шура а яьккха 150 процент кхоачащдаьд цо ший декхар (цхьан бетта). Амриева Лизас бархI бетта итт Iаттагара хIаранега 2272 кг шура яьккхай. БархI бетта 1758 кг шура яьккхай ше лелабеча шийтта Iаттагара хIаранетара Амриева Раяс.

Нов. Кугаевских бархI бетта хIара бетташ болча Iаттагар 3681 кг шура яьккхай. Цунна тIехьакхе гаьнна-м ба къона доярка, цхьабакъда денгара-денга цIи хезача дояркан говзал кIоаргагIа Iомаеш боагIа уж.

Iа. УСМАНОВ.

ДегIаух нохчийи гIалгIайи кадраш

ДIайхача моаршалца тIайийцар шоай даьй мехка цIабаьхка нохчийи гIалгIайи Грознерча локомотивни депон болхлой коллективо.

Ше цIа кхоаччашехьа а паравоза машиниста помошникалла балха эттар Айдаев Осман. Цу хана а дог доахаш вар Осман ше машинист а волаш локомотив лелаеш хургволча денга.

Боккхача безамца паравозага а хьожаш волавалар из чоалхане машина Iомае. Дукха къахьийгр цо цига. Еррига халонаш дIаяьлар, Османа тIавийрзза, цIенча дегаца хьийга къа зехьа довнзар. Машиниста бокъонаш хьаэца экзаменаш дика дIаелар цо.

Ше безам а болаш беча цIенача балхаца сиха дIавовзийтар цо коллективана. Коллективо сийдеш а массанена везаш а Осман хилар бахьан долаш НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержар из.

Тайп-тайпара балхаш де аьнна хьайийцар депо механически цехе нов. Мисербиев Хьусен. Дика къа а хьегаш, шийна тIадилла гIулакх дизза кхоачаш а деш, из хиларах цехерча болхлоша цун терко а яь, дика железнодорожник хургва цунах аьлар. Электросварщика говзал цунна Iомае лаьрхIар цар. Дешара цо дика къахьегар бахьан долаш хIанз йиълагIча разрядах болх беш ва из.

Дика ший говзал Iома а яь ше лелача подъемни крана тIа болх беш ва машинист Батуев Iумар а. Болх дика беш а ший гIулакх дика довзаш а вола Iумар республикански профсоюза совета членалла хержав.

Текущи ремонта цеха слесарь нов. Мизаев Адлан дика болх беш хиларах цул совгIа дика рационализатор ше хилар а гуча даьккха ваьнав. ТIеххьарча лоацдача хана цо еннай шиъ рационализаторски предложени. ЧIоагIа маьхе предложенеш я уж, цу тайпара болх беш хилча дукха ха кхое йиш а я. Цул совгIа общественни болх а лелабу цо, профсоюза месткома член а волаш.

Паровоза машиниста говзал Iомаеш ба Ажигов Бахьауддини, Хаджиев Махьмади. Слесараш хила кийчлуш ба тайп-тайпара балхаш деш бола нн. Чечаев Бадруддини, Шовхалов Залимхани.

ЧIоагIа сийдеш, массанена а безаш ба паравозий ремонта цеха слесарь нов. Хажаев Ахьмади, паравозий промывальщик нов. Умархаджиев Имрани, медник нов. Новразови.

Иштта дегIаух Грознерча локомотивни депора нохчийи гIалгIайи кадраш.

АНОХОВ.

Массаза а тIеххкоачашду декхараш

Грозненски горпищеторга № 97 йолча дулхи чкъаьрийи дохкача тикан продавецаша хIара бетта-бетта балха план тIеххкоачашъярна чIоагIа кхъовсам лоаттабу. Шерра йоаржаяь дIахьу цар шоашта юкъера социалистически яхь.

Советски торговли дика йовзарца тикан продавецаша эхьацеи, эзделцеи мах бара гIулакха цар болх вIашагIболла ховргдолаш ва дукхача хана денз торговле болх а беш цу тикан заведующи вола нов. Шишханов Махьмад.

Со укх Тикан заведующи вола цхьа шу совгIа ха я, — йоах Махьмада, — цхьабакъда цу хана денз цхьа бутт дIабахабац оаха план тIеххоачаш ца еш. Укх 1958-ча шера оаха беш бола мах лакхбеннаб 170 эзар сом гаргга. ДIададахача шера сентябрь бетта тха план яр 300 эзар сома мах бе безаш, хIаьта хIанз из я 470 эзар сома. Укх сентябрь бетта 470 эзар сома мах бе аьнна тIайийца декхараш 25 сентябре кхоачащдергда оаха.

Дика барттайна, массаз а шоайла дIа-юха новкъостал деш ийдархошта эзделца гIулакх деш хьабоагIа продавецаш н.н. Беков Ахьмад, Дьяченко Владимир, Джамалдаев Хьусен, Шаравина Ефросия.

Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дизара а иштта ССКП ЦК аргIан йоаца XXI съезд гульяра а сийна лакхара декхараш тIайийцад тикан берригача продавецаша. Цар коллективо дош деннад 1958-ча шерара шоай балха план цхьа бутт ханал хьалха кхоачашъеи, сентябрь бетта йола план 5 ди хьалха кхоачашъеи.

— Уж декхараш оахош тIеххкоачащдерг хиларах вIалла шек а дац тхо, — аьлар тикан заведующи волча нов. Шишханов Махьмада

В. БОГАТЫРЕВ.

Хьинаре къахьегараш

Первомайски хьун участке Долаков Сялмарзеи, Попов Ивани фургонашца хьу хьатIа увзача болх бе болабанна дукха ха яц. Цхьабакъда, цу долаццача хана хьинар долаш а холонах бIу къажаргбоацаш а болга гуча далийтад цар. Шоай декхараш дизза кхоачаш деш, шоашка дIаяннача говрашка дика хьожаш уж хилар бахьан долаш, говраш масса хана гIел ца луш а, фургонаш дика лелаш а хул цар.

Царгара кхычар пример эца мегаргъиолаш дика къахьегаш ба уж. Шеко яц еррига хьун участкан къахьегамхоша санна шоаша тIайийца декхараш цар а кхыча тха гужтранспорта болхлоша а сийленца кхоачащдерг хилара.

Б. ДОЛАКОВ,
хьун участкан гужтранспорта заведующи.

Сайренарча школе

Дийнахь дешача школашка санна 1-гIча сентябре денз дешара шу доладеннад сайренарча школашка. Iалаьмате боккхача безамца дахьу шоашта хьалхашка латта декхараш Грознерча № 2 йолча сайренарча школан дешархошеи хьехархои коллективои. ХIара сар-сарахь деша баьхкача кагирхоехи мехкарехи хьалъюз из школа.

Укх шера дукхагIа дешаш ба нохчийи гIалгIайи кагирхойи мехкарийи. Уж берригаш а заводашка, фабрикашка е кхыча моттигашка болх беш ба. Царех цхьабараш 3—5 шера деша ца багIаш хиннаб, хIана аьлча уж хиннаб ремесленни училищашка, строительни школашка, шоашта специальность Iомаеш. Цудухьа доккхии декхараш да деша баьхкача кагийча нахаи хьехархой коллективаи хьалхашка латтараш: цар хьалха Iомадаь хиннар юха шаьрде деза, цул совгIа кердача дешара программа чакхъяккха а еза.

Из гIулакх дикагIа хургдолчча тайпара дIадола а даь дIахо иодача хана дIахьоридолаш а я цу школен хьехархой коллектив. Школе цхьаккха а урок дIаиодац хьалхагIа дийша хиннар юха шаьр ца деш, цул совгIа кхира цхьаццa предмета лаьрхIа консультаци (дополнительни заняти) хул школе. Боккха пайда баьлар 10-ча классан дешархошта 17-ча сентябре математика предметах хиннача дополнительни занятех. Цига дешархоша хаттар дора шоашта дицденна математически дешар дувцаш. Хьехархочо боккхача безамца дIахьехар дешархошта из дешар.

М. ОСМИЕВ.

Мишта хьож тхо кинога?

Кино хургда аьнна хьалтеха йоахка афишаш бIарга а гуш ше цIаккха а кино водаш воацача Iаьлий-юртарча сагага «Кино хулий шунцига» аьнна хьаттача, «хIара денна хул» а аргдолаш, мадарра аьлча кхыча тайпара латт Iаьлий-юрта кино хьоккхара гIулакх.

Iурра дenз хьалтеха яьллача афиша тIа яздаьдар: «Тахан Петр Первый яха кино хул 1-гIеи. 2-гIеи сери, мах 4 сом ба». Цхьабакъда саррахьа кинопередвижка ена хьакхаьчача хьокха оттадаьр юрта боахам бувцаш дола «Золотое руно» яха кино дар. Хьалтеха йоаллаш вIаштта кхо ди даьккхар «Любовь Яровая» яха кино хургда яхача афишо, тIаккха а кхы наха бIарга ца гуш дисар из. 1958 шера 14 сентябре а цу тайпара сурт эттар: «Сайрийна 7 сахьати 30 минути яьлча «Цирк арене» яха кино хургда» аьнна афиша хьал а теха, ца хулаш дисар.

Ужжамо моттигаш дуккха а хул Iаьлий-юрта. Цхьабакъда цу гIулакха теркам а баь, из болх тоабаргахьа хIама деш яц Наьсарен районни Культуран отдел.

Цокиев Хьусейни Яхьъяи.

РЕДАКТОРА ЗАМ.
ДЖ. ХАМАТХАНОВ.

ХIаруна „шайхал„

(Йистедоалар. Долалур 3-гIча оагIо тIа)

— ХIана ханзар сона хIама? Хайр даьр ше ма дарра-м, — аьннад «шайхо». — Аз хьайгара дийхаьча кхаь хIаманна мехка хьалхашка Iа сайна жоп ца лойя, хьога хIама дIа-м аргдац аз сийна хийначох...

Паччахьа раьза хинна дIатIайийцад «шайхо» шийгара дийхаь кхо хIама кхоачашде.

— Фуд Iа согара дехар? — хаьттад паччахьо.

— Са хьалхара дехар да хьона ,сий дола паччахьа, — еррамо хIама кхы хьайна наха дерг хуле, Iа сога из ца хаттар. Са шоллагIа дола дехар да хьона — из ахча мича улл аз хьайга дIааьлча ,из дихьа саг малав, аьнна, Iа сайга ца алар. Са кхоалагIа дола дехар да хьона — цу хьай дайнача ахчах нийсса ах ахча Iа сайна далар.

— Цу дерригача дехарашта жоп да хьона, — аьннад паччахьа.

ТIаккха кхайка беррига мохк тIа а бийха, мехкага къамаьл даьд паччахьа:

— Оаш сона кхы къоал дича мегаргдац шоана е из къоал къайла гIоргдац шун. Тахан еррамо гуча даргда шоана сона даь къоал, кхы тIехьагIа оац дойя а, Волле, ХIарун, уллачара хьада са дайна хинна ахча!

ТIаккха ХIарун а, цунца гулбенна латташ хинна беррига мохк а, ХIарун хьалха а волаш, болабенна амбара тIабахаб. Цу кIалхара ахчан тIорми хьа а баьккха, ераш ше волча юхатIабаьхкача, наха дIатIа а вийрзаь аьннад паччахьо:

— Ер ахча аз укх шайханна лу. Сона боккха болх хетац ахчах! Цхьабакъда, къоал мегийтаргдолаш вац со сайна дича.

Из а аьнна юха дIакховдабаьб паччахьа «шайхага» цо шийга хьабенна ахчан тIорми.

ДIакхайда ший ахча а ийца, паччахьанна баркал а аьнна, цIаволавеннав «шайх».

Бокъонца шоай новкъост дIаваьннарг а лаьрхIа Iеш хиннаб Iалауддини Жалауддини.

— ХIа-хIа-а! — аьннад ХIаруна цец-гIанкара а баьнна хьабIарахьежжача багIийсача новкъосташка, — ер цIаста дале а да вайга дика хьал-м, цхьабакъда, нагахьа мо, вай ираза, ер дошув хуле — дунен тIа вай йоаккхача хана балхах кхы кулг тоха-м дезац шоана вай. ХIа шой! — аьнна бихьа новкъосташта хьалхашка тIорми Iотехаб цо, иштта хила веза ше хуле къонах, аьлча мо.

ТIорми баьстаб новкъосташа. Деррига а паччахьа Iажаг Iа дошув хиннад тIорме чу даьллар.

— ХIа-хIа-а! — аьннад тIаккха ший новкъосташка «шоайхо», ХIанз вайга шортта рузкъа а да. яр оаш сох хьахъоарчадаьр, цIераца деш дола ловзар санна, кхераме гIулакх а да. ХIанз са дегIах корта къасталехь, сона тIера а «шайхал» фуннагI даь а дIадаккха деза вай. Кхер со укх «шайхалах»...

— Мегаьд хIаьта, — аьнна Iалауддина, — сона хов е «шайхал» вай хIанз хьона тIера дIа мишта доаккхаргда. ПIаьраска дийнахьа маьждиге даха деза вай. ТIаккха аз аргда моллага: «Айя, хьо мишта латт, молла, шайхагахь букъ а болаш», — аьнна. ТIаккха молла хьога «хьахьалхашка вала» аргда. Из хьайга цо аьлча, хьо дIахьалхашка вала веза...

— Наха хьалха а этта, ламаз дайта деза Iа, — аьннад Iалауддина дIахо.

— Айя, дунен тIа се кхеллача денз ламаза корта ца техача аз мишта дайт юрта хьалха а этта рузба Сона-м мича хов сайна а ламаз де, — аьннад ХIарун.

— Хьа де мел дезар аз дIахьехаргда, хьона, — аьнна, дIакхетаваьв из Iалауддина .

Уйла яьй акхар Iалауддина дийцаьчун. Къоабал а баь хьайийцаб цар Iалауддина хьехам.

ПIаьраска ди хьатIакхачалехьа, Iалауддинага хьалха а доахийташ ша санна шаьра Iомадаьд «ХIарун шайхас» цу дийнахь ший де мел дезар а, ала мел дезар а.

Дена пIаьраска ди хьаэттад. Болабенна рузбане боахаб ераш ХIарун хьалха а ваьккха.

Ламазе мел баьхкача нахагхьа букъ а болаш, хьалха ваьнна дIа а этта, ламаз дайта веннав юрта молла. Хьалхе а шийна из моттиг нийс а яь, кхынах шоашта юкъе ца болийташ, моллан тIеххьашка латташ хиннав Iалауддин,

— Айя, ва молла, — аьннад цо шоаш ламаз дехкалехьа, шорттига моллана лерге а ваха, — укх шайхагахьа букъ а берзабаь хьо латтар нийса хурдий-теш хьа? —аьнна.

— Хьахьалхашка а ваьле ламаз дайта вайга, ХIарун шайх, — аьннад тIаккха молла, цунна юха тIа а вийрзаь

Молла шийга из аьлча, «ХIарун-шайх» молла моттиге дIахьалхашка ваьннав.

Ламаз дехкийтад. Ламаз юкъе кхаьчача гIолла ше корта а теха, «самиIамахIу лиман хьамида», аьнна, хьалъайлушшехь а, маьждига тховнагахьа хьал а хьежа, эгIа ваьча саго санна цIогIа техад «ХаIун шайхас».

— Iалаь-аь-лов!!! Доллелаш ара! Маьждига тхов тIабоагIа шоана! — аьнна.

Шоаш ма кхоабу арахьийлхаб нах.

«Шайхо» маьждига тхов тIабоагIа шоана, арадовла аларах, шоай ламзаш а дохадаь, ше-ше ца вала гIерташ, чехкагIа аравала гIерташ хиннав массавола саг. Кораш тIа а, наIараш тIа а, пенаш тIа а бтталуш, чIоагIа корзагIбаьнна хьайзаб уж маьждиг дизза хинна нах. Селла корзагIбаьнна уж нах хьовзарах, тиш а денна лаьтта маьждиг «хIа» — аьнна нах арабаьнна боллашехь а, «къарс», аьнна, дена чукхийттад.

ХIаруна «шайхал», из шайх вац аьннар а наха кхераме лоархIарг волаш, чIоагIденна дIадахад.

— Нагахьа санна шайхий гIулакх дувца шо доахке, — аьлар Саьлгире ший къамаьл йисте доаллаш, — тIатохен тIерадаккхи хIама доацаш, иштта да шоана деррига а.

Къехкаш илла ей хьа а баьнна, хIама даа хайжар ахархой. Со говраш йоахкий хьажа, аьнна, вахийтар цар. ЧIегилг яьккхача сискала суратехь а болаш, хьалбаьнна боагIар бутт. Шийло хетар.

1958 ш.

Б.МУТИЕВ.

Тахан кинотеатрашка

Тахан кинотеатрашка
Челюскинций цIерахча кинотеатре.
Йоккха зал — **«Безама фанфараш».**
Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Безама фанфараш».**
Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 2 — **«Безама фанфараш».**
Долалу 9.30, 11.30, 1.30, 5.30, 7.30, 9.30.
ЗIамига зал № 3 — **«Безама фанфараш».**
Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.
Кинотеатр «Родина».
Iан зале — **«Безама фанфараш».**
Долалу 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.30, 9.15.
Ахкан кинотеатр — **«Безама фанфараш».**
Долалу 6.45, 8.45.

Город Грозне, Р. Люксембург улицах, № 49/89 кв. 20 йолча вахача **Соловьев** Степан Васильевича город Грозне, Р. Люксембург улицах. № 49/89, кв. 20 йолча яха **Соловьева** Юлия Алексеевна йитарах дола дош суде деннад.

Дош дувцаргда город Грозне Орджоникидзевски района нарсуда 2-ча участке.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02599

Типография им 11 августа 1918 года. проспект Революции 30/2.

Заказ № 5816